

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | prosinec 2017 | číslo 2 | ročník 27

rozhovor

Jaroslav Miller: Historie se nikdy neopakuje

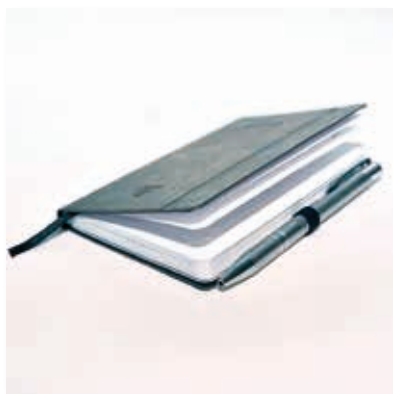

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

Pohodové Vánoce a úspěšný rok 2018 přeje UPoint!

UPoint

informace ■ univerzitní předměty ■ módní kolekce ■ výstavy,
besedy, workshopy ■ prodej knih ■ posezení u kávy či piva

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého
dům U černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc
www.upoint.upol.cz

obsah

- 2 — Na Univerzitě Palackého je dobrovolnictví IN!
- 5 — Lucie Balarinová: Přesvědčuji lidi, že dokáží pomoci
- 8 — Univerzita Palackého udělila čestný doktorát Heinrichu Pompeyovi
- 8 — Na filozofické fakultě debatovali dopravní experti z celého světa
- 9 — Fakulta tělesné kultury vykročila vstříc mezinárodní výzkumné spolupráci
- 9 — Odborníci si předávali zkušenosti s mimosoudními metodami řešení sporů
- 10 — Spojovníkem festivalů Baroko a Opera Schratzenbach je pedagogická fakulta
- 10 — Stipendium Josefíny Napravilové letos získal Jan Olšr
- 11 — Akademická obec fakulty zdravotnických věd se sešla se členy děkanského týmu
- 11 — Přírodovědecká fakulta má první diamantové absolventy
- 12 — Vědci z Olomouce a Hongkongu vyvinuli nové nanomateriály pro medicínu i průmysl
- 14 — Olomoucký výzkum rakoviny slinivky přináší nadějně výsledky
- 15 — Portrét – Vít Zouhar
- 18 — Úspěchy akademiků a studentů
- 21 — Jazykové okénko
- 22 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 24 — Osobnost – Tadeáš Kříž
- 25 — Rozhovor – Jaroslav Miller: Historie se nikdy neopakuje
- 28 — Nadační fond UP – společnosti, které si pomáhá
- 30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje akademická obec
- 32 — UP Business Camp: inspirující podnikání s příběhem
- 33 — Zkušenost – Najděte odvahu a využijte možnosti studentských stáží
- 35 — Absolvent – Aleš Pečinka: Působení v Olomouci je další přelom v mé kariéře
- 37 — Životní styl – Hodiny práce na případech ze života, i tak se učí právo
- 38 — Odkaz – Kapři na černo, štiky s omáčkou i sumci pečení na roštu
- 39 — Zrcadlení – Írán
- 40 — Univerzita v síti

foto na titulní straně: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Milí kolegové a kolegyně, studenti a studentky,

hlavním tématem posledního čísla Žurnálu UP v roce 2017 je – v předvánočním čase trochu symbolicky – dobrovolnictví. Studenti a zaměstnanci Univerzity Palackého jsou v této oblasti mimořádně aktivní. Došli jsme proto k závěru, že kromě vynikajících vědců a pedagogů bychom měli veřejně vyznamenávat i ty z nás, kteří se dobrovolnictví v tom nejširším smyslu slova věnují. Dobrovolnické a charitativní aktivity jsou nedílnou součástí příběhu společenské odpovědnosti vysokých škol a já jsem velice rád, že olomoucká univerzita v této oblasti jasně vyniká. Dělat svět lepším místem pro život by mělo být cílem jednoho každého z nás. Všechna podpora dobrovolnických aktivit na UP je součástí mého rektorského programu na příští čtyři roky a zároveň odpovídá i mému vnitřnímu ustrojení. Děkuji vám všem, kterým není lhostejný svět, v němž žijeme, a všem, kteří pomáháte. Jménem vedení Univerzity Palackého vám přeji krásné a klidné Vánoce, hodně sněhu a úspěšný rok 2018.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

Univerzita Palackého
v Olomouci

text: Velena Mazochová
foto: Monika Jurníková | archiv Ride2sCool
Velena Mazochová | 123RF.com

Na Univerzitě Palackého je dobrovolnictví IN!

Ve světě hodnot, vykazovaných v kategoriích finančních zisků a ztrát, působí trochu nepatřičně: pracují zdarma, pro druhé a rádi. Dobrovolníci. Naštěstí nejsou ojedinělým úkazem a na Univerzitě Palackého nacházejí rostoucí podporu. Jejich aktivity, přesahující z poslucháren a vědeckých laboratoří do veřejného prostoru, jsou zároveň smysluplným návodem pro přijetí konkrétní zodpovědnosti za svět kolem nás.

Olomoucká univerzita se může pochlubit stovkami studentů a zaměstnanců, kteří se vedle svých studijních a pracovních povinností zapojují do dobrovolnictví v celém spektru jeho působnosti. Můžete je potkat, když uklízejí město nebo doprovázejí děti na kole do školy, při organizaci potravinových sbírek pro lidi bez domova nebo třeba při stavbě pódia pro majálesové slavnosti. Najdete je u nemocničních lůžek malých

i starších pacientů, mezi členy záchranářských týmů v oblastech postižených živelnou pohromou nebo organizátory osvětových a benefičních akcí. Své schopnosti a empatii uplatňují také v regionech ohrožených chudobou nebo při řešení následků uprchlické krize. Olomoucká veřejnost se díky nim zapojuje i do akcí, jako jsou Daruj krev s rektorem, Noc venku, Dobročinný bleší trh nebo iniciativa Zaparkuj.

„Dobrovolnictví je zároveň vynikající životní zkušenost. Mnoho lidí, zejména mladých, pracuje dobrovolnicky proto, že se mohou něco naučit pro svou budoucnost, vytvořit si kontakty, něco zažít a vnímat, co všechno mohou dát druhým kolem sebe.“

Tatiana Matulayová
vedoucí katedry křesťanské
sociální práce CMTF

Dobrovolnické centrum UP vzniklo v průběhu roku 2016 jako jeden z výstupů projektu RomSpiDo, zaměřeného na odstraňování nerovností ve vzdělání dětí a žáků ze sociálně vyloučených skupin společnosti. K jeho hlavním cílům patří realizace kvalitativního a kvantitativního výzkumu dobrovolnictví, zprostředkování jednorázové i dlouhodobé dobrovolnické příležitosti pro studenty a zaměstnance napříč univerzitou a zapojení do tvorby politiky dobrovolnictví v regionu.

Kontakt pro zájemce o spolupráci:
vojtech.vodsedalek@upol.cz

Jejich nezištné a záslužné činnosti, reflektující často i palčivé společenské problémy, si univerzita cení a dává to najevo. I proto letos vyhlásila historicky první Cenu rektora UP pro nejlepší dobrovolníky. Na základě nominací neziskových organizací je získalo sedm studentů a zaměstnanců napříč obory a fakultami.

„Měla jsem sice studium i koníčky, ale stále jsem měla pocit, že mne to úplně nenaplňuje a že potřebuju dělat něco navíc,“ vysvětlila své motivy k dobrovolnictví studentka žurnalistiky na FF Vendula Kadlecová, která získala Cenu rektora UP za práci pro organizaci Amelie, která poskytuje psychosociální pomoc pro onkologicky nemocné. „Když člověk dává něco jen tak, nějaké dobro nezištně, vrátí se to. Bez dětí ve Školičce Khamoro už si svůj život nedokážu představit,“ svědčila se Jana Sedlářová, posluchačka dálkového studia Charitativní a sociální práce na CMTF, oceněná za dobrovolnickou činnost pro Charitu Olomouc.

„Dobrovolnictví je podle mého názoru jednou z dělicích čar mezi civilizací a barbarstvím. Považuji jej ve všech jeho formách za naši povinnost a jsem pyšný na to, že Univerzita Palackého má v této oblasti dobré jméno. Je především školou a výzkumnou institucí, nelze ale podceňovat, že zároveň spoluvytváří veřejné mínění a stále více se ocitá ve veřejném prostoru. Jako dobří občané tohoto státu se dobrovolníci zabývají věcmi, které nás přesahují a které generují pozitivní efekt pro ostatní,“ zdůraznil rektor Jaroslav Miller při slavnostním předávání cen v Uměleckém centru UP. Jeho slova potvrdila i vedoucí katedry křesťanské sociální práce CMTF a hlavní iniciátorka myšlenky institucionální podpory dobrovolnictví na UP Tatiana Matulayová: „Naše i zahraniční výzkumy potvrzují, že pokud se člověk v mladém věku naučí být občanem, a tedy i ‚dobrovolničit‘ je pak velká pravděpodobnost, že tak bude činit celý život.“ →

Studentka dálkového studia Charitativní a sociální práce na CMTF Jana Sedlářová se dobrovolničky věnuje práci s dětmi ve Školičce Khamoro Charity Olomouc. „Přijali mne mezi sebe, důvěřují mi a já jsem si je velmi oblíbila.“

Spolek RidezsCool, jehož vizionářskou myšlenku „cyklodoprovodu“ prosadil odborný asistent katedry rekreologie FTK Luděk Šebek, už několik let zajišťuje pro děti školního věku jízdu na kole do školy a zpět za doprovodu vysokoškolských studentů.

Skleněnou sošku anděla si ze slavnostního vyhlášení Cen rektora UP odnesla také studentka žurnalistiky na filozofické fakultě Vendula Kadlecová.

Oficiální zahájení letošních Dnů dobrovolnictví na UP, jejichž úspěšná premiéra se uskutečnila loni na podzim, proběhlo na nádvoří Zbrojnice na Biskupském náměstí.

Vyhlášením Cen rektora UP pro dobrovolníky vyvrcholil zároveň druhý ročník letošních Dnů dobrovolnictví na UP, které se poprvé konaly loni na podzim. I letos měli zájemci jedinečnou příležitost si na vlastní kůži ve vybraných neziskových organizacích vyzkoušet, jak by obstáli v dobrovolnické práci. Jako hlavní organizátor se představilo Dobrovolnické centrum UP.

„Jednou z výhod centralizovaného univerzitního dobrovolnictví je to, že student má větší šanci pracovat na projektech, ke kterým by se jinak nedostal. A pokud jednou kvalitně zaškolíme dobrovolníka na určité typy činností, není pak už důležité, jestli bude pomáhat při přípravě festivalu pro děti se zdravotním postižením nebo při

přípravě majálesu,“ objasnila Tatiana Matulayová.

Aktivity Dobrovolnického centra UP, zahrnující i výzkumnou činnost, se současně mohou stát dobrým základem pro diskuzi o cílené podpoře dobrovolnictví ze strany politiků. „Díky výsledkům našich výzkumů dokážeme vybudovat základní argumentaci, která je pro tvorbu dobrovolnické politiky důležitá. Zároveň bychom tak mladým lidem mohli umožnit, aby se do ní zapojili,“ doplnila Tatiana Matulayová.

Univerzitní dobrovolníci se tak stávají nejen kvalitně připravenými odborníky, ale jako učitelé, lékaři, vědci nebo právníci dělají zároveň svět kolem sebe vlídnějším a vlastní život smysluplnějším. Pracují zadarmo. Protože jsou k nezaplacení.

Do historie vítězů soutěže o Ceny rektora UP pro nejlepší dobrovolníky bylo zapsáno prvních sedm jmen studentů a zaměstnanců:

Jana Sedlářová

studentka dálkového studia Charitativní a sociální práce na CMTF, oceněná za dobrovolnickou činnost v Charitě Olomouc – Školička Khamoro

Zuzana Bernátová

studentka doktorského studijního programu Obecná jazykověda a teorie komunikace FF, oceněná za dobrovolnickou činnost při Univerzitě Palackého (Majáles, Zaparkuj)

Pavλίna Hrdličková

absolventka Charitativní a sociální práce CMTF, oceněná za dobrovolnickou činnost v organizaci Maltézská pomoc, o. p. s.

Vendula Kadlecová

studentka žurnalistiky na FF, oceněná za dobrovolnickou činnost v organizaci Amelie, z. s.

Tomáš Krajča

doktorand katedry ekologie a životního prostředí PĚF, oceněný za dobrovolnickou činnost v organizaci Hnutí DUHA Olomouc

Luděk Šebek

odborný asistent katedry rekreologie FTK, oceněný za dobrovolnickou činnost v organizaci Ride2sCool, zajišťující pro děti školního věku jízdu na kole do školy a zpět za doprovodu vysokoškolských studentů

Tomáš Vyhliđal

odborný asistent katedry aplikovaných pohybových aktivit FTK, oceněný za dobrovolnickou činnost v nadačním fondu dětské onkologie KRTEK

Lucie Balarinová: Přesvědčuji lidi, že dokáží pomoci

Příběh absolventky UP, která začínala jako dobrovolník a dnes je úspěšnou podnikatelkou

Rok 2005. Plný autobus lidí. Na sedadle se z ničeho nic začne zmítat mladík. Má křeče. Je mu zle. Má epileptický záchvat. Ostatní cestující se po sobě zmateně dívají, někdo odvrací oči, nikdo neví, co dělat, jak pomoci. Ani studentka ze zdravotní školy, která sedí nedaleko. Umí sice změřit tlak, umí natočit EKG, ale neumí pomoci holýma rukama. Nakonec alespoň spolu s řidičem autobusu volá záchranku. Když pak sanitka odváží mladíka pryč, je drobná brunetka pevně rozhodnutá: Tohle už nechci v životě zažít.

Střih – rok 2017. Luxusní pražský hotel, galavečer. Mladá žena, která kdysi nevěděla co dělat, se probíjí do TOP 10 Podnikavých žen roku. A předmět podnikání? První pomoc. Za dvanáct let od onoho zážitku v nacpaném autobuse na cestě kdesi u Opavy ušla Lucie Balarinová, absolventka Pedagogické fakulty a nyní doktorandka Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého, kus cesty. Její příběh je příkladem dobrovolnictví, které se může proměnit v úspěšnou kariéru.

S dobrovolnictvím začala v Opavě ještě na střední škole, v tamním Červeném kříži. Jako zdravotník jezdila na tábory. „To bylo super. Na škole jsme měli teorii, ale na táboře to byla praxe. Každý den jsem musela vyřešit nějaké dvě tři situace.“ Když pak přišla do Olomouce, na pedagogickou fakultu, pokračovala samozřejmě i v práci pro Červený kříž. Byla u toho, když ve městě vznikl projekt Pomáháme pomáhat. A tak studovala a pomáhala. „Dělali jsme toho hodně, od dárkovství krve přes dozory na akcích až po školení první pomoci třeba policistů nebo hasičů.“ →

V té době stále více zjišťovala, že jí právě učení první pomoci baví a zajímá. Jenže jiné učení, než měla většina lidí zafixované – efektivní, zábavné, zážitkové, praktické. „Vymýšlela jsem si vlastní systém výuky. Protože jsem už měla vlastní zkušenosti z terénu, věděla jsem, že pro laika je nejtěžší okamžik rozhodnutí jít pomoci. Chtěla jsem vyvinout takový kurz, ve kterém bych lidi dokázala namotivovat jít pomáhat.“ Věděla, že bude muset překonat spoustu zažitých představ i strachu, který v hraniční situaci svazuje snad každého: Co když nebudu umět pomoci? Co když ještě víc ublížím?

„Vlastně se snažím první pomoc polidštit. Vysvětluju, že je normální být v ten okamžik ve stresu, že je normální nadávat nebo křičet v telefonu na dispečerku záchranky. Nic z toho ale nesmí člověka odradit od pomoci. Protože pokud s tou první pomocí nezačneme, tak se žádný záchranný řetězec nenastartuje. My laici musíme být vždy na začátku. Každá pomoc začíná holýma rukama a telefonátem. To, co vám pak vaše tělo a mysl dovolí, je individuální. Ale moment správného rozhodnutí bychom měli mít v sobě zpracovaný.“ vysvětluje.

Že se její dobrovolnictví promění v práci na celý úvazek, ji napadlo ve třetím ročníku studia. Stále více lidem i firmám se

líbilo, jak kurzy vede. Zkusila si udělat byznys plán a přihlásila se do soutěže Rozjezdů roku. „Získala jsem první místo v Královohradeckém kraji. Porota říkala, že je to super nápad.“ Ve stejném roce vyhrála v kategorii Podnikatelka v sukních soutěže Podnikavá hlava, kterou pořádá Vědeckotechnický park UP. Ta vítězství ji přesvědčila, že podnikání v první pomoci má nejen smysl, ale i šanci. Konkrétní obrysy dolačila během doktorského studia na fakultě zdravotnických věd. Vznikl projekt První pomoc ŽIVĚ.

Maminka dvou a půl leté dcery má dnes kolem sebe tým lektorů, klienty z řad státních zaměstnanců, firem i velkých nadnárodních společností. „Stát se ze zdravotní sestry podnikatelkou byla docela velká výzva. Jsem ráda, že se mi to povedlo,“ usmívá se.

Nad všechny tituly, které stihla získat a kterými se může pochlubit, si nejvíc považuje, když se ozve někdo, kdo absolvoval její kurz a dokázal díky němu pomoci. „Onehdy mi napsala dívka, že byla na festivalu, kde někdo zkolaboval. Byla ráda, že věděla, co má dělat, a dokázala správně zareagovat. Psala, že bez našeho kurzu by to nezvládla. To mě drží při téhle práci a to je důvod, pro který v ní chci pokračovat. Chci dál lidi přesvědčovat, že mají na to, aby dokázali pomoci.“

My laici musíme být vždy na začátku. Každá pomoc začíná holýma rukama a telefonátem. To, co vám pak vaše tělo a mysl dovolí, to je individuální. Ale moment správného rozhodnutí bychom měli mít v sobě zpracovaný.

Lucie Balarinová (* 1987)

Zakladatelka První pomoci ŽIVĚ, absolventka PdF UP obor Učitelství sociálně zdravotních předmětů pro SŠ, studentka doktorského studia na FZV UP. Členka Ústředního krizového týmu ČČK a držitelka několika ocenění (1. a 2. místo v mezinárodní soutěži v první pomoci, medaile za bezpečnost Olomouckého kraje, Řád starosty Mělníka, Medaile špkt. Morávka aj.).

Lucie Balarinová učí první pomoc i v terénu. Účastníci kurzu například zažijí simulaci dopravní nehody, kde asistují i hasiči a záchranná služba. „Snažíme se navodit reálný průběh celého zásahu, včetně předání zraněných složkám Integrovaného záchranného systému.“

text: Ivana Pustějovská
foto: Vojtěch Duda

fotostory

Na vlastní kůži si mohli v jednu sychravou listopadovou noc dobrovolníci vyzkoušet, jaké to je být člověkem bez domova. Univerzita Palackého spolu s Charitou Olomouc a Armádou ČR připravila akci Noc venku a už po páté se tak připojila ke stejnojmenné republikové iniciativě, jejímž cílem je veřejnosti představit netradiční formou problematiku bezdomovectví. V areálu Korunní pevnůstky byl pro několik desítek malých i velkých příchozích připravený program, který zahrnoval koncerty, divadelní vystoupení, workshopy a výtvarné dílny.

8 fakult 1 univerzita

Univerzita Palackého udělila čestný doktorát Heinrichu Pompeyovi

Do historie Univerzity Palackého se jako její čestný doktor zapsal jeden z nejvýznamnějších evropských představitelů teologie charity Heinrich Pompey. Při slavnostním aktu v olomouckém Arcibiskupském paláci obdržel titul doctor honoris causa za přínos v oblasti křesťanské sociální práce a budování odborného pracoviště na CMTF UP.

Emeritní ředitel Institutu pro charitní studia a křesťanskou sociální práci na Univerzitě ve Freiburgu Heinrich Pompey se zabývá vývojem sociální práce v Evropě a jejím teologicko-náboženským přesahem. V roce 2005 stál u založení

olomoucké katedry křesťanské sociální práce, kterou šest let vedl. „Profesor Heinrich Pompey patří k nejvýznamnějším protagonistům teologie charity – tzv. Caritaswissenschaft a jeho působení v této oblasti má mezinárodní dosah. Ocenění čestným doktorátem odráží naše uznání za jeho ochotu spolu s námi posílit a inspirovat společně sdílenou křesťanskou sociální kulturu, pro kterou se angažoval v řadě dalších míst v Evropě,“ uvedl děkan CMTF Peter Tavel.

Podle prorektora Víta Zouhara se Heinrich Pompey zasloužil o nový dialog mezi teologií a sociálními vědami, který vrátil do evropského akademického pro-

středí. „Univerzitě Palackého přinesl také nová badatelská témata a začlenění do mezinárodní komunity stejně jako další ekumenické možnosti, jak rozšiřovat sociální práci napříč vírami.“

Čestný doktorát UP přijal Heinrich Pompey jako poctu vědeckému partnerství. „Je výrazem živé vědecké spolupráce ve službě charitní teologie a evropského humanismu, ale zároveň i duchovní a praktické spřízněnosti našeho kulturního a sociálního prostoru. Je mi potěšením, že jsem mohl svým angažmá zde v Olomouci přispět k inovaci starobylé a účtyhodné charitní kultury Česka,“ zdůraznil Heinrich Pompey. (mav)

Na filozofické fakultě debatovali dopravní experti z celého světa

Katedra psychologie FF UP uspořádala dvou denní workshop mezinárodního sdružení dopravních expertů ICTCT (International Cooperation on Theories and Concepts in Traffic Safety), zaměřený na dopravní bezpečnost a městskou mobilitu. Součástí setkání, jehož se v Uměleckém centru UP zúčastnilo padesát expertů z celého světa, byla i veřejná diskuze.

„Čím více je společnost rozvinutá, tím méně se orientuje na auta a více zdůrazňuje pěší nebo cyklistickou dopravu. Zatím to však neplatí u většiny měst východní a střední Evropy, která byla stavěna především pro auta a která s touto ideou ze 70. let minulého století žijí bohužel i nyní. Jen

velmi sporadicky se totiž i dnes věnuje při stavbě měst pozornost cyklistům a ještě méně chodcům,“ řekl Matuš Šucha, vedoucí katedry psychologie FF UP. Zdůraznil, že cyklisté a chodci jsou stále nejzranitelnějšími účastníky dopravy, přestože v obecném měřítku počty obětí a zraněných v městské dopravě celého světa klesají.

Během workshopu srovnávali odborníci z univerzit, výzkumných ústavů i samosprávných orgánů situaci v dopravní bezpečnosti České republiky a okolního světa. Rokovali i o tom, jak eliminovat individuální automobilovou dopravu a jak naopak zvýšit bezpečnost cyklistů a chodců. (map)

Fakulta tělesné kultury vykročila vstříc mezinárodní výzkumné spolupráci

Vzácného hosta přivítala fakulta tělesné kultury. Její představitelé jednali s profesorem Gregory J. Welkem z Iowa State University o zapojení do vznikající celosvětové sítě pracovišť, která se zaměřují na výzkum pohybové aktivity dětí a mládeže. Profesor během návštěvy pronesl také dvě přednášky, během kterých prezentoval své výzkumná témata.

„Připravuje se memorandum o spolupráci, profesor Welk je v tomto směru velmi ochotný. Bavili jsme se zejména o výzkumné spolupráci v souvislosti s lokalizováním a kalibrováním dotazníku Youth Activity Profile, jehož je Welk autorem, do našich podmínek. Řeč přišla ale i na širší témata, například na možnost výměnných stáží doktorandů nebo možných společných výzkumných projektů. Jednání bylo pro budoucnost fakul-

ty přínosné a velice slibné,“ shrnul průběh schůzek proděkan pro vědu a výzkum František Chmelík.

Profesor Welk, s nímž navázal kontakt vedoucí fakultního Institutu aktivního životního stylu profesor Karel Frömel, patří k nejuznávanějším odborníkům v oblasti monitoringu pohybové aktivity. Na Iowa State University vede vlastní laboratoř, kde se věnuje využívání různých typů zařízení pro sledování a vyhodnocování pohybové aktivity a tvorbě preventivních pohybových intervencí. Působí také jako vědecký ředitel programu FitnessGram pro děti a mládež v Cooperově Institutu v Dallasu, kde testuje a vyhodnocuje tělesnou zdatnost.

Svoji práci přiblížil více než stovce posluchačů na přednáškách, kterými na fakultě tělesné kultury vyvrcholil týden se zahraničními lektory International Tea-

ching Week. „Zaujala mne mimo jiné myšlenka k přístrojům pro monitorování pohybové aktivity. Všichni výrobci totiž používají vlastní rovnice pro výpočet objemu vykonané aktivity a jimi naměřené hodnoty bývají rozdílné. V případě zavedení společné jednotky bychom ale mohli docílit toho, že by se objem vykonané pohybové aktivity mohl stát jedním z ukazatelů úrovně zdraví, podobně jako měření krevního tlaku při lékařské prohlídce,“ zmínil Lukáš Jakubec z Institutu aktivního životního stylu. (vim)

Odborníci si předávali zkušenosti s mimosoudními metodami řešení sporů

Na sto deset účastníků přilákala do Olomouce mezinárodní vědecká konference MEDIACE 2017, kterou pořádala právnická fakulta. Čtvrtý ročník setkání zaměřeného na mediaci a další metody mimosoudního řešení sporů zaštilil ministr spravedlnosti Robert Pelikán a děkanka právnické fakulty Zdenka Papoušková.

Právnická fakulta pořádá takto zaměřenou konferenci pravidelně, vždy jednou za dva roky. „Naším cílem byla i tentokrát multidisciplinární reflexe mediace v České republice a v zahraničí a analýza podmínek jejího výkonu s doporučením pro další teoretická zkoumání a využití v praxi.

Nosnými tématy byla podoba zákona o mediaci a zkušenosti s jeho aplikací, postupná institucionalizace mediace a vytváření podmínek pro přístup občanů ke smírným metodám řešení sporů, k nimž je Česká republika vázána Evropskou unií,“ shrnula Lenka Holá z katedry politologie a společenských věd PF, hlavní organizátorka dvoudenního symposia. Zákon o mediaci vstoupil v účinnost před pěti lety. „To už je doba, která nám dává opodstatnění bilancovat, hodnotit to, co se daří a co je limitující. Konference mnohé problémy otevřela, pojmenovala a teď je potřebné na jejich řešení dále pracovat,“ dodala Lenka Holá.

Konferenci zahájilo plenární zasedání, kde své příspěvky přednesli vybraní řečníci. Mezi nimi například Marina Tamm, uznávaná expertka na mediaci z Hochschule Neubrandenburg, Andrea Matoušková, ředitelka Probační a mediální služby ČR, nebo Jana Pružinská, psychologka z Pedagogické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, která stála u zrodu mediace na Slovensku. Novinkou letošního ročníku pak byla moderovaná panelová diskuse. Cestu do Olomouce si našli vedle českých odborníků i přední experti na mediaci z Rakouska, Německa, Maďarska a Slovenska. Do sálů právnické fakulty spolu s akademiky usedli soudci, advokáti, psychologové, sociologové, sociální pracovníci, zapsaní i nezapsaní mediátoři nebo podporovatelé mediace.

Publikačním výstupem z letošní konference bude recenzovaný sborník z vybraných příspěvků. „Po vydání jej chceme zaslat ke zhodnocení a možnému zařazení pod prestižní platformu Web of Science, databáze Conference Proceedings Citation Index,“ dodala Lenka Holá.

Poprvé se konference na téma mediace uskutečnila na PF UP v roce 2011, tu další plánují organizátoři opět za dva roky, na podzim 2019. (eha)

8 fakult 1 univerzita

Spojovníkem festivalů Baroko a Opera Schrattenbach je pedagogická fakulta

Čtyři večery s festivalem Baroko a pět večerů s Operou Schrattenbach. Taková byla letošní nabídka festivalů staré a současné hudby v Olomouci pořádaná Tomášem Hanzlíkem, katedrou hudební výchovy pedagogické fakulty a souborem Ensemble Damian.

Během třináctého ročníku Opery Schrattenbach se posluchači stali součástí vizuální hry Planina, v níž tým pedagogické fakulty s názvem Slyšet jinak měnil význam času a prostoru. Inspi-

rativní byl i projekt Metamorphoses II skladatele z UP Víta Zouhara, operního režiséra a scénického výtvarníka Rocca a výjimečné sopranistky Natalie Ushakovové. Festival Baroko ve svém dvacátém ročníku připravil jedinečné skladby z hudebních sbírek hraběte Questenberga z Jaroměřic nad Rokytnou a olomouckého biskupa Karla Liechtensteina.

„V počtu koncertů jsme ho postupem času zúžili. Především proto, že se většinu z programu snažíme zvuko-

vě zaznamenávat, k čemuž potřebujeme mnohem více času. Zvukové záznamy však považují za zásadní. Koncert je totiž něco, na co se rychle zapomene a také ho slyší omezený počet posluchačů. S nahrávkou se naopak dá dále pracovat,“ řekl skladatel a pedagog Tomáš Hanzlík z katedry hudební výchovy. Dodal, že součástí festivalu Baroko už nejsou ani neobarokní skladby, které nově obsáhla mladší hudební přehlídka Opera Schrattenbach. (map)

Stipendium Josefíny Napravilové letos získal Jan Olšr

Mimořádné stipendium z odkazu mecenášky Josefíny Napravilové spojené s odměnou dvacet tisíc korun letos obdržel student prvního ročníku Všeobecného lékařství Jan Olšr. Ocenění získal díky vynikajícímu studijnímu průměru 1,0.

„Bylo to náročné, zejména přechod ze střední školy na vysokou a také časová investice, kterou je třeba studiu medicíny věnovat. Jsem ale šťastný a doufám, že se mi podaří pokračovat stejně i v dalších ročních,“ uvedl Jan Olšr.

Stipendium převzal od děkana LF Milana Koláře, který mu popřál úspěchy i v dalších ročních studia. „Ať se vám daří a máte i nadále stejné výsledky. Je dost možné, že za těch šest let dostanete i cenu pro nejlepšího absolventa,“ blahořál nejlepšímu prvkovi děkan.

Stipendium rozděluje fakulta od roku 2009 z daru mecenášky Josefíny Napravilové, která před lety věnovala své finanční prostředky čtyřem lékařským fakultám. Olomoucká medicína díky tomu každoročně odměňuje kromě nejlepšího studenta prvního ročníku také nejlepšího absolventa nebo absolventku částkou třiceti tisíc. Tu si letos převzala Zdenka Trlová při závěrečné promoci.

Od roku 2015 získávají fakultní ocenění také nejlepší posluchači anglických studijních programů. Pamětní diplomy za úspěšný loňský rok obdrželi studenti Tsu-ching Pu a Hao-hsien Wang, kteří dosáhli nejlepšího prospěchu ve studiu General Medicine a Dentistry. (map)

Akademická obec fakulty zdravotnických věd se sešla se členy děkanského týmu

Perspektivy dalšího rozvoje a širší zapojení studentů i pedagogů do fakultních i univerzitních aktivit byly hlavními tématy setkání vedení fakulty zdravotnických věd s akademickou obcí. S plány pro nadcházející období ji seznámili děkan Jaroslav Vomáčka a proděkan Zdeňka Mikšová, Radka Filipčíková a David Školoudek.

V úvodu setkání připomněl děkan významné postavení olomoucké univerzity jako prestižní vzdělávací a vědecké instituce v rámci ČR i v mezinárodním srovnání. „Jsme přesvědčeni, že je tomu tak i v rámci naší fakulty. Naším cílem je patřit k absolutní špičce v oborech, které zde studujete. Děláme pro to maximum,“

ubezpečil zejména studenty Jaroslav Vomáčka. Jak zdůraznil, k nejsilnějším stránkám olomoucké fakulty patří zejména kvalitní výuka a dobré uplatnění absolventů v praxi.

Za hlavní priority dalšího rozvoje fakulty označil výstavbu nové fakultní budovy se specializovanými učebnami a moderním přístrojovým vybavením, rozšíření nabídky studijních programů, prohloubení kvality výuky, mezinárodní spolupráce i vědy a výzkumu. „Mnozí z vás by jistě mohli a měli studovat v doktorských studijních programech. Pevně doufám, že v nejbližších letech dosáhneme dalších akreditací,“ zdůraznil děkan.

Členové nejvyššího fakultního vedení seznámili akademickou obec s činností jednotlivých proděkanských úseků i s vizí pro nadcházející období. K tématům jejich vystoupení patřily zejména úspěšné reakreditace studijních programů a plány na jejich další rozšíření, informace o evaluaci výuky i podněty pro větší využití nabídky zahraničních stáží a praxí. (mav)

Přírodovědecká fakulta má první diamantové absolventy

Přírodovědecká fakulta uspořádala historicky první diamantovou promoci. Na konci listopadu na ní uvítala 23 absolventů, kteří ukončili studium v roce 1957. Před deseti lety se navíc účastnili první zlaté promoce na fakultě.

„Diamantovou promoci iniciovali sami zlatí absolventi. Ptali se, zda budou mít možnost se ještě na půdě fakulty potkat. Proto jsme se rozhodli jim setkání po 60 letech od promoce připravit. Chceme tak našim nejstarším absolventům ukázat, že si jich vážíme a jsme rádi, že na fakultu stále myslí,“ uvedl proděkan pro mimouniverzitní spolupráci Josef Molnár.

Bývalí studenti si po letech zopakovali promoční slib a obdrželi diplom. Setkali se s někdejšími spolužáky i vedením fakulty a prohlédli si moderní fakultní budovu. V roce 1957 na přírodovědecké fakultě promovalo 84 osob.

Mezi diamantovými absolventy byli i třiaosmdesátiletý Svatopluk Mareček. Většinu

své profesní kariéry spojil s gymnáziem v Rychnově nad Kněžnou, ale na dva roky se mu stala domovem i Guinea na západním pobřeží Afriky. „Učil jsem tam fyziku a chemii ve škole, kde byli samí chlapi. Francouzštinu jsem měl sice na gymnáziu, ale spoustu jsem se musel naučit až v cizině,“ uvedl. Na diamantové promoci se potkal i se svým studentem Lukášem Richterem, který působí na katedře experimentální fyziky. „Pan profesor Mareček byl symbolem fyziky na rychnovském gymnáziu a můj život hodně ovlivnil. Když jsem totiž na střední školu nastoupil, určitě jsem neměl představu, že se budu věnovat fyzice. Pod jeho vlivem jsem ale nakonec skončil jako učitel fyziky,“ uvedl Richter, který svého bývalého učitele provedl laboratořemi katedry.

Spolu s diamantovou promoci se konala i zlatá promoce, tedy setkání absolventů po 50 letech. Na jubilejní desátý ročník přišlo na 60 bývalých studentů. (srd)

věda

Uhlíkové kvantové tečky pod UV světlem.

Vědci z Olomouce a Hongkongu vyvinuli nové nanomateriály pro medicínu i průmysl

Uhlíkové nanočástice, které slouží jako teploměry a dokáží tak ukázat na nemocné buňky v živých organismech. Nová technologie pro přípravu takzvaných červených uhlíkových teček, které mohou znamenat průlom v zobrazovacích metodách v lékařské diagnostice. Mimořádně citlivé nanosenzory schopné odhalit vysoce výbušný trinitrotoluen nebo vývoj nových nanokrystalů využitelných v solárních celách nebo LED diodách. To jsou jen některé z úspěšných výsledků spolupráce Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů Univerzity Palackého (RCPTM) a hongkongské City University, které se v nedávné době hned několikrát objevily na stránkách prestižních odborných časopisů včetně ACS Nano nebo Nature Communications.

text: Martina Šaradínová
foto: Viktor Čáp | Martin Pykal

Společným jmenovatelem vzájemné spolupráce je studium malých objektů hmoty v řádu tisíců mikrometrů, které vyzařují světlo různé barvy v závislosti na velikosti a chemické struktuře. Jedná se o uhlíkové kvantové tečky, nanočástice mědi nebo tzv. anorganicko-organické perovskity.

„S výzkumem uhlíkových kvantových teček jsme začali asi před deseti lety, tehdy ještě ve spolupráci s kolegy z Atén a Cornell University v USA. Před pár lety jsme s Andreyem Rogachem z Hongkongu výzkum rozšířili i na jiné typy fosforeskujících nanočástic a také jsme se mnohem více posunuli k aplikacím. Letos hned několik společných projektů úspěšně vyvrcholilo,“ říká vedoucí českého týmu a ředitel RCPTM Radek Zbořil.

Nanočástice jako teploměry v živé buňce

Dvě společné práce publikované v časopise Americké chemické společnosti ACS Nano ukázaly na obrovský aplikační potenciál uhlíkových nanočástic v lékařské diagnostice. Ze změny doby života fotoluminiscence těchto kvantových teček lze stanovit teplotu uvnitř živé buňky. Zjednodušeně řečeno, uhlíkové tečky fungují jako optické sondy, které mohou ukázat na nemocné buňky se zvýšenou teplotou. Velký posun v pochopení optických vlastností těchto svítících a zcela netoxických uhlíkových struktur znamená také nová technologie umožňující připravit odliš-

né barevné frakce včetně tzv. červených uhlíkových teček. „Červené světlo nejlépe prochází lidskou tkání. Právě takové částice se proto dají použít při optickém in vivo zobrazování v lékařské diagnostice. Tohoto průlomu v řízení optických vlastností uhlíkových teček jsme dosáhli pomocí zabudování dusíku do jejich grafitické struktury,“ vysvětluje Kateřina Holá, která za výzkum v oblasti uhlíkových teček obdržela mimo jiné Cenu Jean-Marie Lehna pro mladé vědce.

Aplikace v bezpečnostním výzkumu i optických technologiích

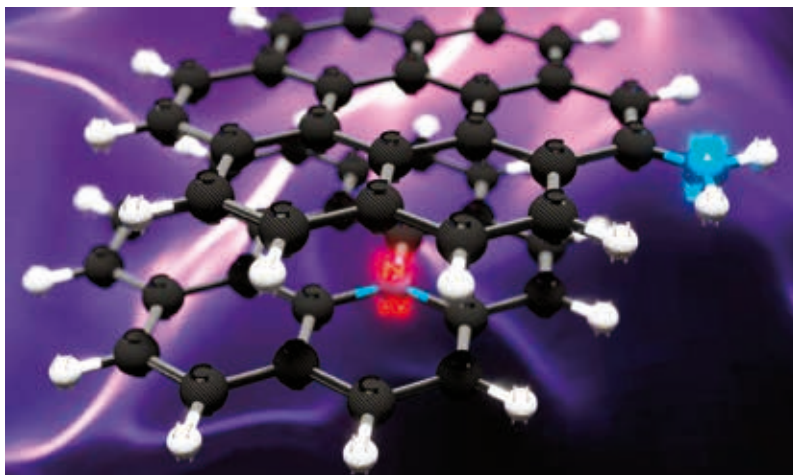
Česko-hongkongský tým společně studuje i jiné fotoluminiscenční materiály na bázi kovů. Například nanočástice mědi ukotvené ve struktuře organických kovových sítí mohou fungovat jako mimořádně citlivé nanosenzory trinitrotoluenu (TNT). Na základě změny optických vlastností nanočástic lze detekovat přítomnost této vysoce výbušné substance i ve stopových množstvích. Tento projekt měl ohlas ve vědecké komunitě a společnost Wiley jeho význam v bezpečnostním a environmentálním výzkumu vyzdvihla na svých stránkách v sekci Advanced Science News.

V poslední společné práci publikované v časopise Nature Communications autorský tým zase vyvinul elegantní metodu přípravy silně fotoluminiscenčních anorganicko-organických perovskitů. „Jedná se o velmi mladou třídu

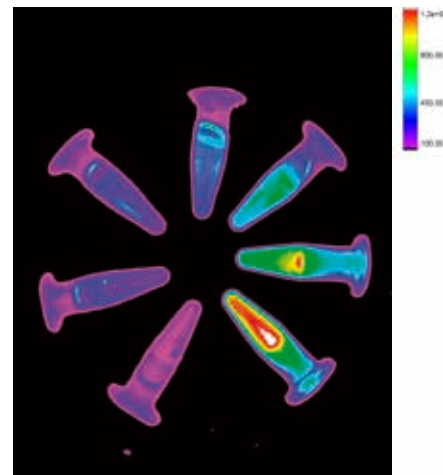
opticky aktivních nanokrystalů, které v sobě nesou těžké kovy, především olovo. Nejsou tedy biokompatibilní jako uhlíkové tečky, ale na rozdíl od nich mají obrovský výtěžek fotoluminiscence dosahující až 100 procent. Portfolio aplikací těchto nanokrystalů se tak posouvá od biomedicíny směrem k vývoji solárních cel nebo LED diod. V těchto technologiích je velmi důležité optimalizovat syntetickou cestu tak, abychom uměli řídit optické a elektronické vlastnosti volbou reakčních komponent a parametrů. Přesně to se nám společně podařilo,“ dodává Zbořil.

V dalších projektech se však chtějí oba týmy vrhnout ještě hlouběji do medicíny. Ve spolupráci s týmem Ludka Šefce z Centra pokročilého preklinického zobrazování 1. lékařské fakulty UK v Praze již několik měsíců pracují na využití červených uhlíkových teček v diagnostice. „Většina nanočástic se při in vivo aplikaci hromadí v játrech, slezině či kostní dřeni, tedy v orgánech imunitního systému. To je spojeno s velkým toxikologickým rizikem. Uhlíkové kvantové tečky jsou, především díky svému malému rozměru, vyloučeny z organismu močí. Testované částice bychom tak mohli využít v diagnostickém zobrazování, ale i například ve fotodynamické či fototerminální protinádorové terapii na modelových organismech,“ uzavírá Kateřina Poláková, další z mladé generace vědkyň RCPTM, která studuje biomedicínské využití nanomateriálů.

Struktura kvantové tečky.

Uhlíkové kvantové tečky o různé koncentraci kamerou optického zobrazování.

Olomoucký výzkum rakoviny slinivky přináší nadějně výsledky

Odhalit biochemické pochody a specifické mutace genů, které hrají klíčovou roli při vzniku karcinomu slinivky břišní a ovlivňují výsledek léčby tohoto onemocnění – takový je hlavní cíl vědeckovýzkumného projektu, který vede Beatrice Mohelníková Duchoňová s týmem onkologické a chirurgické kliniky LF UP a FNOL ve spolupráci s mezinárodním konsorciem PANDoRA. Výsledky by měly přispět k získání nových poznatků o možnostech včasné diagnostiky a terapie jednoho z nejzhoubnějších nádorových onemocnění.

Budoucnost systémové léčby karcinomu slinivky spatřují vědci v identifikaci nových cílových struktur – tzv. biomarkerů, které jsou zodpovědné za nádorové bujení a vznik metastáz. Mohou také určovat míru odpovědi na onkologickou léčbu a přispět k včasné diagnostice. Právě na jejich nalezení je zaměřen projekt Studium prognostických a prediktivních biomarkerů v terapii karcinomu pankreatu, pro který získal řešitelský tým docentky Mohelníkové grantovou podporu Agentury pro zdravotnický výzkum České republiky (AZV ČR). „Biomarkery představují v tomto projektu genetické varianty DNA, jejichž charakterizace by mohla přispět ke zjištění, čím je po stránce genetické one-

mocnění zapříčiněno a jak léčbu směřovat,“ objasnila onkoložka.

Při pátrání po rizikových faktorech, které vznik karcinomu slinivky ovlivňují, vědci porovnávají DNA pacientů se zdravotními kontrolními skupinami a hledají genetické rozdíly. „V případech, že jsou statisticky významné, dají se považovat za rizikový biomarker a můžeme odhadnout, u koho je na základě zděděné genetické informace vysoká pravděpodobnost onemocnění nádorem slinivky. Definovala by se tak podskupina populace, u které má smysl podstupovat náročnější diagnostické procedury, a nádor tak odhalit včas,“ vysvětlila Beatrice Mohelníková.

Dalším cílem olomouckých odborníků je vyprofilovat podskupiny pacientů s nádory pankreatu, které by bylo možné léčit jinak a účinněji než dosud. „Například u karcinomu prsu už známe čtyři různé podtypy nádorů a ke každému lze zvolit jiný terapeutický přístup. Molekulární analýza nádoru významně pomáhá léčbu individualizovat tak, aby byla co nejefektivnější, a naznačuje, kde hledat preparáty cílené léčby. Právě ty diametrálně změnily u řady onkologických onemocnění prognózu nemoci. Nic takového ale zatím neexistuje u nádoru slinivky,“ zdůraznila Mohelníková.

Možnost ověření výsledků na velkých vzorcích populace umožňuje olomouckým vědcům mezinárodní spolupráce v rámci výzkumného konsorcia PANDoRA (Pancreatic Disease ReseArch), k jehož zakládajícím členům Beatrice Mohelníková patří. „V rámci konsorcia jsme aktivními členy, vymýšlíme projekty, kudy by měl výzkum dále směřovat, provádíme i genetické analýzy a máme řadu zajímavých výstupů,“ dodala.

Právě ve spolupráci s konsorciem, do níž je zapojena i 1. chirurgická klinika LF a FNOL, se v oblasti výzkumu nádorů slinivky Olomouc přiblížila světové špičce. Svědčí o tom nejen získání aktuálního grantu AZV ČR, ale i nadějně výsledky v podobě předchozích úspěšných projektů a desítky publikačních výstupů v prestižních vědeckých časopisech s vysokým impakt faktorem. „V Nature Genetics jsme v poslední době publikovali významné výsledky týkající se nalezení čtyř nových variant genů souvisejících se vznikem nádoru slinivky. V nejbližší době by nám měl vyjít článek, v němž prezentujeme výsledky identifikace podskupiny pacientů s metachronními neboli následnými metastázami plic. Tento typ nádoru se chová jinak – pacient žije déle a lépe reaguje na léčbu,“ popsala Beatrice Mohelníková.

Karcinom pankreatu patří k chorobám s velmi vážnou prognózou: většina pacientů umírá během prvního roku a méně než pět procent přežívá pět let, přičemž naděje na trvalé vyléčení je minimální. „Nádor pankreatu je typický tím, že je diagnostikován pozdě – naprostá většina pacientů už nepodstupuje radikální terapii, ale spadá do kategorie paliativní léčby. Problém je v tom, že časná stádia karcinomu pankreatu nepůsobí pacientovi žádné obtíže, a jsou obtížně diagnostikovatelná standardními vyšetřovacími metodami, jako je např. ultrazvukové vyšetření břicha,“ uvedla Beatrice Mohelníková Duchoňová, která se molekulárně biologickému výzkumu karcinomu pankreatu věnuje od ukončení svých medicínských studií.

portrét

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová,
Gabriela Coufalová

Vít Zouhar

profesor katedry hudební výchovy
Pedagogické fakulty UP

Když neskládá, když neučí, není ve své kůži. Věří, že aby člověk něco dokázal, musí být umanutý až posedlý tím, co dělá. A zároveň musí být přesvědčený o tom, že to, co dělá, je pro něj to nejlepší. Podle Víta Zouhara to platí zdaleka nejen v hudbě, ale ve všech profesích.

„Ten, koho hudba netěší a není pro něj vášní, by se k jejímu studiu neměl nutit. Platí to pro skladatele, stejně jako pro hudebního pedagoga. Také učitel hudební výchovy nemůže sdělovat pouze informace o hudbě. Musí umět motivovat, dokázat pro hudbu nadchnout. Jinak to nefunguje a je to jen celoživotní trápení,“ říká Vít Zouhar, hudební skladatel, muzikolog a pedagog. Hudební vzdělání získal nejprve od svých rodičů, skladbu pak vystudoval na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a na Hochschule für Musik und darstellende Kunst ve Štýrském Hradci, muzikologii na Masarykově univerzitě v Brně.

Hudba v genech?

„Na tátovy premiéry jsem chodil od mala, a nebýt rodičů, nevím, jaký bych měl vztah k hudbě. Právě na premiéře jeho Variací na téma Bohuslava Martinů jsem si poprvé řekl, že bych chtěl dělat něco takového,“ vzpomíná. Tehdy ve třinácti letech složil svou první skladbu. Ale jeho rodiče také premiérovali Otvírání studánek a další skladby Bohuslava Martinů. „Dodnes si pamatuji, jak Charlotte Martinů u nás doma něco vyprávěla a já jí jako malý kluk nerozuměl ani slovo. Nebo na rukopisy Martinů, které mi táta v dětství ukazoval. Měl je doma v knihovně,“ dodává Vít Zouhar. Se svým týmem na katedře hudební výchovy se více než patnáct let věnuje pramennému výzkumu a edicím díla Martinů. Letos vydal v prestižním nakladatelství Bärenreiter kritickou edi-

ci kantát na texty Miloslava Bureše a s kolegyní Coufalovou korespondenci Martinů s básníkem Miloslavem Burešem.

Učí s láskou. Ale trochu jinak

Na katedře hudební výchovy působí od roku 1992 a říká, že vždy měl řadu velmi nadaných studentů. Učí rád a je přesvědčený, že hudební výchova nabízí mnohem větší prostor pro kreativitu, než se může zdát. Ale stále převládá názor, že je hlavně pro ty hudebně nadané.

„Vždycky jsem záviděl učitelům výtvarné výchovy. Těm nevádí, že žák nemaluje jako Rembrandt nebo Picasso, a přesto může, nebo spíše musí, malovat. V hudební výchově je to jinak. Zpravidla se nepočítá s tím, že děti mohou komponovat, neboť nejsou Beethoven, ani Stravinský. Po žákovi se hlavně požaduje, aby intonoval, a když nedrží ani rytmus, není schopen reprodukce hudby, převládá ještě stále názor, že by měl být raději zticha. A dostane nálepku člověka, který nemá hudební sluch,“ zdůrazňuje Vít Zouhar. Proto v roce 2001 na katedře hudební výchovy založil program Slyšet jinak, jehož prostřednictvím se společně s Jaromírem Synkem, Gabrielou Coufalovou a Gabrielou Všetickovou snaží tyto zajaté koleje základního hudebního vzdělávání měnit a rozšiřovat. Ukazují, že komponovat mohou i děti, které nemají žádnou hudební přípravu, neznají noty, neví nic o skládání a nehrají na žádný hudební nástroj.

Vít Zouhar (* 1966)

Hudební skladatel, muzikolog, vysokoškolský pedagog, aktuálně se věnuje opeře a hudebním hrám. Je autorem řady oper a baletů, které uvedlo Národní divadlo v Praze, Teatro Asoli Corregio, Opernhaus Graz. Opera La Dafne, kterou napsal s Tomášem Hanzlíkem, je osmou sezónou v repertoáru Národního divadla v Brně. S režisérem Roccem letos uvedl novou operu ECHO II. Spolupracuje s řadou komorních souborů a festivalů. Zvukovou hru GArdenME na jaře provedl Long Beach Laptop Ensemble. Jeho orchestrální skladby zazněly mj. v rámci abonentních cyklů Filharmonie Brno, Moravské filharmonie Olomouc. Komorní a orchestrální skladby jsou pravidelně uváděny na festivalech v Evropě a USA. Skladby vyšly na mnoha CD. Spolupracoval s dirigenty Jakubem Hrušou, Václavem Luksem, Tomášem Hanusem, Tomášem Hanzlíkem a dalšími. Podílí se na Souborném vydání děl Bohuslava Martinů. Letos vydal kritickou edici kantát na texty Miloslava Bureše a s Gabrielou Coufalovou nový díl skladatelovy korespondence. Přednášel mj. na Berklee College of Music, CalArts, Shanghai Conservatory. Vít Zouhar je držitelem Ceny Alfréda Radoka, Nuberg 2010 a řady dalších skladatelských cen a ocenění. V listopadu 2015 byl jmenován profesorem skladby v oboru Hudební umění. Od roku 2010 je prorektorem UP.

Slyšet jinak

„Nejde o to, že bychom takto chtěli ‚vyrábět‘ tisíce skladatelů, nebo bořit současný model hudební výchovy. Pouze nabízíme zážitek z vytváření a interpretování hudby. S mírnou nadsázkou říkám, že každý totiž může být skladatelem. A skrze zážitkovou a bezbariérovou hudební výchovu to funguje. Děti si hrají se zvuky, společně komponují, vytvářejí a vyrábějí nástroje. Podstatná je přitom kreativita, komunikace a koncentrace,“ zdůrazňuje. Učitelé, kteří s metodikou Slyšet jinak pracují, zjišťují, že třída se díky tomu proměňuje. „Ti žáci, kteří se dříve hudebně moc neprojevovali, se pozvolna stávají rovnocennými partnery hudebně poučeným a talentovaným spolužákům,“ vysvětluje Zouhar. Dnes má program Slyšet jinak už tisíce absolventů, z nichž se řada úspěšně etablovala v různých oborech. Tým Slyšet jinak proto vyhledávají nejen domácí a zahraniční vzdělávací instituce, ale také hudební festivaly, operní domy nebo symfonické orchestry. Česká filharmonie letos nazvala jeden ze svých edukativních programů Chcete slyšet jinak? „Jsem rád, že jsme v této skvělé společnosti,“ dodává s úsměvem Vít Zouhar.

Ve spolupráci s neurologem Petrem Hluštíkem připravuje nově i výzkum, ze kterého mohou vyplynout další, možná zásadní informace. „Na magnetické rezonanci v brněnském CEITECu jsme porovnali skupinu studentů, kteří prošli kurzem Slyšet jinak se skupinou, která jej neabsolvovala. Uvidíme, jak to dopadne,“ dodává skladatel. Z vlastní zkušenosti ví, že když komponuje, jeho vnímání se rozšiřuje. Proto si rezonanci také sám nejprve vyzkoušel. „Byl jsem překvapen, jak je můj mozek schopen odfiltrovat sekvenci MRI a přesně rozeznat hudební nebo zvukovou ukázkou, podobně jako je toho schopen při vnímání vizuálních objektů přes rastr.“

Tužka, papír a laptop

Od roku 1989 píše hudbu na objednávku sólistů, orchestrů, festivalů nebo divadel v Evropě a USA. Od studií si ale přál být nezávislý. „Není v tom rozpor. Objednávka je pouze impulz, nabídka, možnost vyhradit si čas na konkrétní skladbu nebo na téma opery,“ upřesňuje skladatel z UP. Je ale rád, když skladby žijí svým dalším životem. „Dodnes si vzpomínám na první telefonát režiséra Jana Antonína Pitínského, když jsme se švagrem betonovali základy jeho domu. Pitínský slyšel mou operu Coronide a nabídl mi, abych s ním připravil v Národním divadle inscenaci Radúz a Mahulena. Hned se mi betonovalo lépe.“ Podobně si

pamatuje, když režisér Vladimír Michálek projevil zájem o jeho skladbu Brána slunce, kterou pak použil do svého filmu Amerika.

První skici píše Zouhar tužkou na papír a nemusí být ani notový. „V okamžiku, kdy na počátku používám jakýkoli hudební program, tak jsem svázán víc než prázdným listem papíru,“ objasňuje skladatel. Tužku, papír nebo klavír ale často doplňuje laptopem. „Už jen když píšete skladbu pro více nástrojů a potřebujete pro každý nástroj samostatný part, tak rozepisování rukou je úmorné.“ To ale není jediný důvod. „Když hrajeme s kolegy Synkem, Coufalovou a videoartistou Tomášem Hrůzou naše zvukově vizuální hry zaHRAda, LI-BOSad nebo Planina, laptopy jsou naše nástroje. Tradičními hudebními prostředky bychom toho nedosáhli. V poslední opeře ECHO II jsme s režisérem Roccem použili jediné nástroje, laptopy. A v nové opeře

s Tomášem Hanzlíkem budou také,“ prozrazuje skladatel Zouhar.

Energie

Přestože každou skladbu detailně propracovává, finální podobu ponechává intuici. „Nejsem skladatel, který pracuje s algoritmy. Moje intuice je lepší, než mé algoritmy,“ říká žertem. Zdůrazňuje, že hlavním důvodem, proč komponuje, ale není hudební narace nebo struktura, nýbrž energie. Je přesvědčen, že hudba ji může stimulovat, a proto ve svých skladbách hledá způsob, jak toho dosáhnout co neúčinněji. „Jsem vlastně sám sobě takový tester. Každou skladbu, každý detail vyzkouším nejprve na sobě. Poslouchám a upravuji ji tak dlouho, až funguje. Pak ji teprve použít do světa. A jsem rád, když se mnohé vracejí už ‚dospělý,‘ s novou generací interpretů a posluchačů.“

Aleš Březina

ředitel Institutu Bohuslava Martinů,
hudební skladatel

Profesor Vít Zouhar pro mě představuje ztělesněný oxymoron. Je totiž složen z tolika kontrastních bytostí, až by se mohlo zdát, že je není možné všechny udržet v jedné koherentní osobnosti: Vítek je uvolněný pedant, který je schopen v kritické blízkosti tzv. imprimatur v naprosto uvolněné náladě po sto prvé kriticky zkoumat stokrát prodiskutované prameny kantát Bohuslava Martinů a přijít s novými podněty a hypotézami. Je to sice pan profesor, ale s povahou hravého a neustále si hrajícího a hrou se bavícího dítěte. V jeho osobě se spojuje muzikologicky činný skladatel, resp. skládající muzikolog, přičemž v obou oborech dosahuje špičkových výsledků. Coby svrchovaně originální tvůrce posluchačsky atraktivních skladeb je zároveň obětavým editorem, hledajícím a respektujícím díla jiných autorů. Na první (i druhý a každý další) pohled je to vysoce seriózní člověk, a přitom má mimořádně vytříbený smysl pro humor. Je strašně snadné si Vítku zamilovat, škoda jen, že je tak nepolapitelný.

Rocco

operní režisér a výtvarník,
umělecký šéf
Slovenské národní opery

Snad neexistuje oblast hudby, kterou by se profesor Vít Zouhar nezabýval. V tomto umění je skutečnou renesanční osobností – a nejen v tomto umění. Zamyšlím-li se nad člověkem, kterého si velmi vážím a mám tu čest znát osobně a spolupracovat s ním, vnímám ho v první řadě, kromě všeho jeho talentu a vřelého srdce, jako neuvěřitelný zdroj energie. Vít mnoho dává, a čím více dává, tím více je sám naplněn. Nikdy nezapomíná hledat, hledat dál a jinde, a zároveň být vždy plně přítomen a všem k dispozici, teď a tady. Se svojí krásnou rodinou žije co nejbliž přírodě a kamkoliv putuje, nosí onu přírodu a rodinu v sobě. Jeho hudba není jen jeho tvorbou, ale jeden z jeho mnoha jazyků, kterými komunikuje s námi, s přírodou, s univerzem. Když dobře posloucháme jeho hudbu, slyšíme Vítku mluvit – a jeho řeč je vždy tak otevřená a vysoce inspirativní! Vít je vitamín a člověk ho chce mít rád.

úspěchy

Nejúspěšnější olomoučtí medicí v celostátním kole SVOČ (zleva): Klára Kamínková, Nelly Suchoamelová a Adam Chudoba.

Studenti olomoucké medicíny uspěli v silné konkurenci soutěže vědeckých prací

Vynikajícího úspěchu v celostátním kole Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) letos dosáhli olomoučtí medicí, kteří v konkurenci tří desítek soutěžních prací z dvanácti českých a slovenských fakult obsadili dvě druhá a jedno třetí místo.

Vítězové fakultních kol prezentovali své vědecko-výzkumné práce ve čtyřech soutěžních kategoriích. Z olomouckých studentů uspěli všichni nominovaní. Jako autorky třetí nejlepší práce v klinické sekci byly oceněny Nelly Suchoamelová a Anežka Fellerová, které se ve své práci zabývaly metodami pro včasnou diagnostiku rizika metastáz po odstranění nádoru štítné žlázy. Klá-

ře Kamínková, Martině Lizákové a Lucii Škamradové udělila odborná komise druhé místo v sekci zubního lékařství za práci zaměřenou na léčbu svalové bolesti v oblasti ústní dutiny a obličejové pomocí akupunktury. Stříbrnou příčku v silně obsazené preklinické sekci obsadil také Adam Chudoba s prací nazvanou Kardioprotektivní vlastnosti polyfenolů. „Laik by si pod tím názvem mohl představit látku, která je schopná ovlivnit metabolismus srdečního svalu tak, aby snižoval poškození, které vzniká při nedokysličením tkáně. Práci jsem se věnoval v Ústavu biochemie, kde jsme prováděli pokusy a jejich zpracování. Je to určitě

dobrá zkušenost, která neuvěřitelně rozšiřuje obzory,“ řekl Adam Chudoba.

S mottem Není čas ztrácet čas byla letošní SVOČ poprvé rozšířena o pilotní projekt soutěže v urgentní medicíně, která se skládala ze tří disciplín. „Zahrnuly provádění základního postupu kardiopulmonální resuscitace, kdy se slepě měřila jeho úspěšnost, rozšířenou resuscitaci za použití nejmodernějšího simulátoru a jeden vylosovaný scénář akutního stavu. Porota hodnotila zejména práci v týmu, správnou diagnostiku a volbu vhodné terapie,“ vysvětlila proděkan-ka Eliška Sovová. Soutěž hodlá fakulta uspořádat i v příštím roce. (mav)

Mezinárodní projekt HELP získal značku evropské kvality

Mezinárodní projekt Healthcare English Language Programme (HELP), na němž se jako člen konsorcia sedmi zemí aktivně podílela fakulta zdravotnických věd, získal prestižní cenu Evropské komise European Language Label (ELL). Moderní interaktivní on-line platforma pro výuku zdravotnické angličtiny zvítězila v kategorii projektů oceňovaných za kreativní počiny, které zvyšují úroveň jazykových studií.

„Odborná komise vždy hledá zejména projekty, které mají významnou přidanou hodnotu. Při hodnocení projektu HELP ocenila jeho inovativní stránku a velmi dobrou strukturovanost. Zahrnuje on-line platformu i mobilní aplikaci včetně audio a video nahrávek a současně existuje ve formátu PDF i v tištěné verzi jako učebnice,“ uvedl Lukáš Merz z Ústavu společenských a humanitních věd FZV, který spolu s hlavním řešitelem za FZV Janem Galuszkou patří ke členům mezinárodního týmu.

Soutěž European Language Label koordinuje Evropská komise a mohou ji organizovat národní agentury jednotlivých zemí EU. Letošní laureáty, kteří převzali ceny při slavnostním vyhlášení vítězů v Dublinu, vybírala irská národní agentura Léargas pro program Erasmus+. „V rámci evropských projektů jsme zároveň dostali možnost používat prestižní značku ELL jako potvrzení záruky kvality obsahu i formy jazykového vzdělávání,“ doplnil Lukáš Merz.

Projekt HELP, na němž FZV spolupracovala s partnery ze Slovenska, Španělska, Litvy, Německa, Polska a Irska, představuje komplexní výukový nástroj určený učitelům, studentům, zdravotnickému personálu i širší odborné veřejnosti. Obsahuje čtrnáct výukových modulů z oblasti zdravotnictví a dalších šest je věnovaných interkulturním kompetencím. Lze je využít v klasické výuce nebo pro samostudium. Platforma je zdarma dostupná na webových stránkách projektu. (mav)

Cena Edvarda Beneše doputovala opět na filozofickou fakultu

Petr Žižka, student historie na filozofické fakultě, získal Cenu Edvarda Beneše 3. stupně. Prestižní ocenění dostal za svou obsáhlou bakalářskou práci nazvanou *Pozemní personál 311. perutě z okresu Uherské Hradiště*. Soutěž je určena mladým historikům a sociologům a každoročně ji vyhlašuje Sezimovo Ústí.

„Cena je pro mě velkou poctou a vážím si jí o to víc, že moje práce je pouze bakalářská. Naprostou většinu ocenění totiž získávají až magisterské práce,“ řekl Petr Žižka. Doplnil, že pochází z Uherského Hradiště a o historii letectví – především o Čechoslováky sloužící za druhé světové války ve Velké Británii v řadách Royal Air Force – se zajímá už velmi dlouho.

„Přijít s něčím novým při mapování historie československých letců je velmi obtížné. Od začátku 90. let vyšlo mnoho publikací, a téma je proto hodně zpracované. Věnoval jsem se tedy pozemnímu personálu, do kterého patří veškerý personál zajišťující na letišti každodenní provoz perutě, například mechanici, zbrojíři, písaři nebo kuchaři. A jsem velmi rád, že se ukázalo, že to bylo šťastné

rozhodnutí,“ doplnil. Přestože o československých letcích vzniklo velké množství knih, tak o československém pozemním personálu nebylo podle něj vydáno prakticky nic.

Velkou radost má z Ceny Edvarda Beneše, která doputovala na katedru historie, i vedoucí práce Pavel Kreisinger. „Oceňuji jeho zaujetí pro téma, se kterým sám přišel. Já jsem ho přitom původně od hojně zpracované problematiky odrazil. Petr Žižka si ale prosadil svou a začal se – jako jeden z prvních badatelů – důkladně zabývat problematikou československého pozemního personálu u RAF, který stál až doposud ve stínu slavnějších a úspěšnějších letců,“ uvedl Pavel Kreisinger. Zároveň ocenil, že jeho diplomant neukončil svůj výklad rokem 1945, ale analyzoval i složité poválečné osudy vybraných příslušníků pozemního personálu, a poukázal na to, že ne všichni letci ze Západu byli po válce perzekvováni. „Kupříkladu jeden z válečných veteránů později pracoval na britském velvyslanectví v Praze, kde se zároveň ‚uplatnil‘ jako agent StB,“ dodal Kreisinger.

Loni Cenu Edvarda Beneše získala Hana Pospíšilová, absolventka katedry historie FF UP, jejíž magisterskou práci vedl také Pavel Kreisinger. (map)

Nová aplikace zaměřená na rizikové chování a bezpečnost na internetu

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace (PRVoK) pedagogické fakulty vyvinulo speciální vzdělávací aplikaci, která se zaměřuje na rizikové chování v online prostředí a na IT bezpečnost. Cílem aplikace určené pro operační systém iOS je nenásilnou formou seznámit rodiče a učitele s vybranými tématy z oblasti IT bezpečnosti a kyberkriminality.

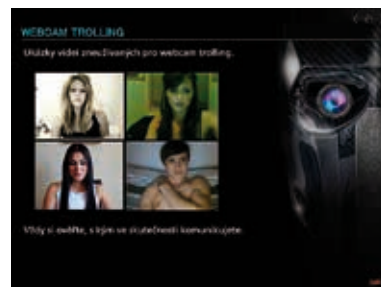
„Aktuálně má aplikace šest klíčových kapitol a tři výzkumné části. S dalšími

aktualizacemi ji budeme rozšiřovat a doplňovat. Nyní se zaměřuje především na kyberšikanu, kybergrooming, sexting, nebezpečné výzvy, hoax, spam a tak zvaný webcam trolling,“ řekl její autor Kamil Kopecký, vedoucí centra PRVoK. Kromě částí, které jsou orientované na jednotlivé rizikové fenomény, obsahuje aplikaci i kapitoly věnovanou výsledkům výzkumů cílených na české děti a jejich rizikové chování v online prostředí. Pod-

le Reného Sztokowského, který v Centru vede oddělení výzkumu, jde především o data, týkající se prevalence kyberšikany a sextingu. V aplikaci jsou však obsaženy také informace o rizikovém seznamování dětí v kyberprostoru.

Aplikace E-Bezpečí HD je propojena i s online poradnou projektu E-Bezpečí. Nyní je zdarma ke stažení v App Store. Mohou ji využívat uživatelé iPhoneů a iPadů. (map)

foto: Vělena Mazochová | archiv města Sezimovo Ústí | E-Bezpečí

Chemik Pavel Štarha získal prestižní Cenu Alfreda Badera

Prestižní Cenu Alfreda Badera pro mladé české bioorganické a bioanorganické chemiky, kterou každoročně uděluje Česká společnost chemická, letos získal Pavel Štarha z katedry anorganické chemie PřF (na snímku vpravo). Spolu s kolegy z výzkumného týmu profesora Zdeňka Trávníčka se věnuje zejména studiu komplexů vybraných přechodných kovů a jejich případnému využití v protinádorové terapii.

Prestižní tuzemské ocenění pro chemiky do 35 let mladý vědec získal za dosavadní práci na poli bioanorganické chemie. Převzal jej počátkem listopadu na konferenci Pokroky v organické, bioorganické

a farmaceutické chemii – Liblice 2017, kde pronesl i plenární přednášku.

„Cenu chápu jako ocenění nejen mé práce, ale především jako ocenění výsledků celého výzkumného týmu pod vedením profesora Trávníčka. Po pocitu radosti se ihned dostavila i velká zodpovědnost – jsem si vědom toho, že nesmím usnout na vavřínech a že je nutné na ocenění pohlížet i jako na závazek do dalšího profesního života,“ uvedl Štarha, který například loni získal Cenu děkana za prestižní vědecké publikace.

S dalšími členy výzkumné skupiny se věnuje vývoji biologicky aktivních látek. Jedná se o komplexy vybraných přechodných

kovů obsahujících prvky, jako je například platina, ruthenium, tantal a další, a jejich možné využití v protinádorové terapii. „Na tyto komplexy pohlížíme jako na potenciální chemoterapeutika. Je ovšem nutné jedním dechem dodat, že se primárně věnujeme základnímu výzkumu, od něž vede ke klinickému využití ještě dlouhá cesta,“ doplnil Štarha.

Cena je udělována z podnětu a finančního altruizmu Alfreda Badera, který se stal jedním z nejúspěšnějších a nejnámějších chemiků na obchodním poli, neboť je to zakladatel celosvětově známé společnosti Aldrich co. (srd)

Univerzita poskočila v americkém žebříčku

Univerzita Palackého uspěla v dalším mezinárodním hodnocení vysokých škol. V letošním U. S. News Best Global Universities Rankings obsadila 479. místo a oproti předchozímu roku si tak o 15 příček polepšila. V rámci srovnání tuzemských univerzit skončila na třetí pozici za Univerzitou Karlovou (196. místo) a Českým vysokým učením technickým (410. místo). Celkový počet sledovaných univerzit se zvýšil ze 750 na 1250, v tisícovce nejlepších má Česká republika šest zástupců.

„Postavení Univerzity Palackého lze vnímat jako stabilní, i přes zvýšení počtu zařazených univerzit se stále posouvá dopředu. Tento žebříček zpracovává data z Clarivate Analytics, liší se tak od dalších prestižních globálních žebříčků. Znamená to tedy, že i přes rozdílná výchozí data a metodiky je univerzita schopna uspět v hodnocení různých rankingových společností,“ uvedla vedoucí referátu podpory strategie UP Zuzana Polanská.

Olomoucká univerzita se v některých oborech přiblížila k nejužší světové špičce. V botanice a zoologii se probouvala až na 139. příčku ve světě, loni byla ve stejném oboru na 157. pozici. V první třístovce figuruje Univerzita Palackého i v chemii, kde obsadila 286. pozici (loni 297.). Ve fyzice se nachází na 301. příčce (loni 314.) a do první čtyřstovky, konkrétně na 396. místo, se vešla i v biologii a biochemii.

Školy se hodnotí podle 13 indikátorů, které sledují výkon univerzity zejména ve vědě, výzkumu a mezinárodní spolupráci. Součástí je také zjišťování reputace univerzity v mezinárodním kontextu. Globálním vítězem se stejně jako v předchozím roce stala Harvardova univerzita následovaná Massachusettským technologickým institutem a Stanfordovou univerzitou. (srd)

HODNOCENÍ LISTU U. S. NEWS

VYSOKÁ ŠKOLA	2014	2015	2016	2017
Univerzita Karlova v Praze	179.	204.	201.	196.
České vysoké učení technické	371.	399.	535.	410.
Univerzita Palackého v Olomouci	488.	473.	494.	479.
Masarykova univerzita v Brně	–	622.	598.	543.

Cena Miroslava Liberdy má první laureáty

Právnická fakulta poprvé ve své historii udělovala Cenu Miroslava Liberdy. Získat ji mohli zaměstnanci, kteří se zasloužili o šíření dobrého jména fakulty. Prvními laureáty se stali Ondřej Hamulák a Martin Faix, kteří působí na katedře mezinárodního a evropského práva. Cenu předávala děkanka Zdenka Papoušková na zasedání Vědecké rady PF, a položila tak základ nové tradici.

Cena nese jméno prvního děkana obnovené právnické fakulty. „Zavedením této ceny jsem splnila další bod svého volebního programu. Přehodnotila jsem ale její podstatu. Původně jsem zamýšlela, že by fakulta oceňovala vědecké přínosy. Tyto aktivity už ale jistou formu odměny mají. Chyběla nám

možnost ocenit nevědecké počiny zaměstnanců, které přispívají k šíření dobrého jména fakulty,“ vysvětlila Zdenka Papoušková.

Oceněný Ondřej Hamulák se úspěšně podílel jako odborný garant na investičním projektu, který povede k dostavbě nového traktu fakulty s knihovnou a studovnou. Také svou nadprůměrnou činností na poli publikačním, grantové činnosti i v oblasti vědy přispěl ke zvyšování prestiže fakulty. „Cena má pro mě velkou symbolickou hodnotu, hlavně díky spojení s osobností ‚otce zakladatele‘ naší fakulty. Osobně ji vnímám jako uznání dlouhodobé poctivé práce pro fakultu,“ řekl Ondřej Hamulák.

Martin Faix, proděkan pro zahraniční záležitosti, získal cenu za organizování vý-

jimečného cvičení v oblasti mezinárodního humanitárního práva. Akce Camp Peira, která nemá v Evropě obdoby, simuluje detenční a uprchlický tábor ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu. O cenu se „dělí“ s podplukovníkem Otakarem Foltýnem, který akci spoluorganizoval ze strany Armády ČR. „Být mezi prvními laureáty je pro mě poctou. Cenu vnímám též jako důkaz toho, že si fakulta uvědomuje význam takové aktivity. Přispívá k dobrému jménu a respektu fakulty doma i v zahraničí a dělá ji jedinečnou. Uznání patří celému organizačnímu týmu cvičení,“ zdůraznil Martin Faix.

Cenu Miroslava Liberdy mohou získat každoročně až tři zaměstnanci fakulty. Spojena je i s finanční odměnou. (eha)

jazykové okénko

Vánoce (polsky *Boże Narodzenie*, rusky *Рождество*, chorvatsky *Božić*) v češtině jako termín žijí nejméně sedm set let. Ale sváteční cyklus, který je takto označován, byl prožíván a slaven už mnohem dříve – minimálně od 9. století, kdy k nám prostřednictvím bavorských, italských a pak i slovanských misionářů pronikalo křesťanství. Přitom není ani úplně jisté, zda se termín *Vánoce* uchytil až s christianizací českých zemí, nebo zda jde o termín předkřesťanský. Na rozdíl od názvů těchto svátků v jiných slovanských jazycích se totiž v českém (a slovenském) termínu *Vánoce* nijak nepřipomíná narození Božího syna.

Vídeňský slavista František Václav Mareš navrhl před téměř šedesáti lety jednu pozoruhodnou etymologii slova *Vánoce* – považoval je za pravidelnou adaptaci starého německého termínu *winnahten* (doslova „svaté noci“) do pračeštiny a praslovenštiny, a tedy za jednu z přibližně 3 500 přímých přejímek z němčiny do našich jazyků. Německé *winnahten* se v českých a slovenských ústech mělo změnit do podoby **vęnoktę*, která se pak regulárními hláskovými změnami proměnila ve *Vánoce/Vianoce*. Protože tento termín není doložen ani ve staroslověnštině, ani v české církevní slovanštině, považoval jej Mareš za lidový, neoficiální. Jeho zdrojem měli být zejm. bavorští křesťanští misionáři, kteří jsou na Velké Moravě dobře doloženi už Rostislavovým listem byzantskému císaři (jejich práci koordinoval pasovský biskup Hartwig). *Vánoce* by pak byly kulturním slovem, které nám zprostředkovala němčina – stejně jako např. *břítov* „hřbitov“ (< něm. *frithof*), *mnich* (< *munih*) nebo *žehnat* (< *seganōn*).

Zpřesňující námitku k tomuto výkladu přináší etymologický slovník Jiřího Rejzka – termín *winnahten* totiž není v němčině bezpečně doložen před 12. stoletím. K převzetí a adaptaci tohoto slova do češtiny a slovenštiny tedy došlo asi až o tři století později, než mínil Mareš – tj. s pozvolným zakořeňováním křesťanství, reprezentovaného nezřídka kněžími německého původu, v českých zemích za přemyslovských knížat. Ostatně i kronikář Kosmas ve 12. století referoval jak o pohanských přežitcích, tak o Němcích mezi vyšším duchovenstvem a v českých kláštřích.

V každém případě je pravděpodobné, že i taková citem naplněná, niterná a zároveň transcendentní součást našich životů, jako jsou *Vánoce*, nese ve svém jméně stopu našeho „středoevropanství“.

—
Čeština budí u ostatních Slovanů dva celkem protichůdné pocity – tím prvním je, že skoro pro každou věc máme my Češi slovo vytvořené z domácích kořenů, přípon a předpon (např. ekvivalentem polského zupa a ruského sup je v češtině polévka). Druhým pocitem je pak to, že jsou ta naše domácí slova často buď rovnou udělána podle německých předloh, nebo jsou němčinou alespoň nějak „cinknutá“. Příkladem by mohlo být třeba slovo Vánoce.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Z voleb vzešlo nové vedení dvou fakult

Říjen i listopad byl na univerzitě ve znamení voleb nových děkanů na filozofické a pedagogické fakultě. Filozofickou fakultu nově povede od 1. února 2018 Zdeněk Pechal, vedoucí katedry slavistiky. Byl jediným kandidátem a fakultní senát ho zvolil hned v prvním kole čtrnácti hlasy. Ve své řeči mimo jiné vyzdvihl činnost stávajícího děkana Jiřího Lacha. Jak také uvedl, v následujícím období bude klást důraz na akreditace, mezioborovou spolupráci, kvalifikační růst a mezigenerační dialog.

Nové vedení bude mít od 1. února příštího roku i pedagogická fakulta, jejíž senátoři vybírali ze tří kandidátů. Dvanáct hlasů, tedy nadpoloviční většinu senátu, získala Libuše Ludíková z Ústavu speciálněpedagogických studií. Stávající proděkanka pro vědu, výzkum a doktorská studia vedla fakultu už v dřívějších letech. Nyní se zaměří především na zvyšování kvality a širší míru spolupráce. (map)

Vstupte do závratného světa geologie

Planeta Země je neustále v pohybu. Vesmírem se řítí závratnou rychlostí. Komplikované geologické pochody však probíhají velmi pomalu. Pochopit je pomáhá návštěvníkům Pevnosti poznání, interaktivního muzea vědy Univerzity Palackého, expozice Živá voda a v ní nově unikátní exponát – geostůl. Vzešel přímo z kreativní dílny Pevnosti poznání a představuje fascinující pout hornin napříč planetou. Stačí nasadit 3D brýle a jednoduše žasnout. (ipu)

Fakulta tělesné kultury punčem podpořila ranou péči

„Přes 91 tisíc, přece jen máme historicky nejmenší nezaměstnanost, nejvyšší průměrné platy,“ tak odhadoval výši tržby před již tradičním punčováním fakulty tělesné kultury na vánočních trzích v Olomouci vedoucí Centra APA Ondřej Ješina. A nebyl daleko od pravdy. Studenti, zaměstnanci a přátelé fakulty od stánku Dobré místo pro život opět

ovládli na jeden večer dění na Horním náměstí. I přes mráz zalézající pod bundy se hrálo, zpívalo a bavilo a především prodávalo a konzumovalo. Tržba nakonec dosáhla téměř 93 tisíc korun. Výtěžek z prodeje podpoří stejně jako v minulých letech olomoucké Středisko rané péče, které pomáhá rodinám s dětmi se zrakovým a kombinovaným postižením. (vim)

Studenti a zaměstnanci Univerzity Palackého darovali další litry krve

Osvědčený jarní termín celouniverzitní akce Daruj krev s rektorem UP letos poprvé doplnilo i její „podzimní kolo“, uspořádané ve spolupráci s Transfuzním oddělením Fakultní nemocnice Olomouc a iniciativou 470 ml. A setkalo se opět s výrazným ohlasem: odevzdat pár mililitrů nejvzácnější tekutiny přišlo během třetího listopadového týdne více než 240 lidí, z toho 93 nových dárců z řad studentů a zaměstnanců UP. K odběrům dorazili i hokejisté univerzitního týmu University Shields Olomouc. (mav)

Student vytvořil 3D prohlídku přírodovědecké fakulty

Hlavní budova přírodovědecké fakulty by se měla stát dějištěm počítačové hry. První krok k tomu udělal absolvent bakalářského studia Marek Příbela, který ve své bakalářské práci vymodeloval budovu v profesionálním herním enginu (sada nástrojů pro tvorbu

her), v němž jsou vytvořeny nejlepší soudobé 3D hry. Zájemci mohou díky tomu už nyní absolvovat interaktivní virtuální 3D prohlídku budovy. Bakalářská práce poslouží i k propagaci fakulty a jejích oborů studia. „Když jsem našel téma bakalářské práce v nabídce, hned mě oslovilo. Sám jsem si kdysi chtěl vytvořit vlastní hru s využitím moderních technologií. Přípravu bakalářské práce jsem tedy bral jako vhodný začátek cesty za tímto cílem, kdy se naučím něco nového a vyzkouším si část práce, kterou vývojáři her dělají,“ prozradil Příbela, nyní už absolvent bakalářského oboru Aplikovaná informatika.

Práce vznikala zhruba dva roky. Výsledek velmi pozitivně hodnotí i školitel Jan Outrata z katedry informatiky. Do budoucna má i další plány. „Mojí původní motivací bylo přispět nejlepšími soudobými technickými prostředky k propagaci fakulty a jejích studijních oborů. Na tuto práci by měly navazovat další bakalářské a diplomové práce, abychom se jednoho dne dočkali 3D hry typu adventura, motivované vzdělávacím prostředím. A kulisa budovy fakulty mi k tomu přijde jako velmi vhodná,“ doplnil Outrata. (srd)

Univerzitní kalendář 2018

Pokud máte rádi Olomouc i Univerzitu Palackého, můžete spojit příjemné s užitečným a koupit si nový univerzitní nástěnný kalendář. Uvidíte město i univerzitu z výšky a zjistíte, jak úchvatné jsou pohledy z olomouckých střech. Autorem všech snímků je Vojtěch Duda z FF UP a kalendář je v prodeji v univerzitním informačním centru a obchodě UPoint v domě U černého psa na Horním náměstí v Olomouci. (ipu)

Relax na právech

Studenti i zaměstnanci právnické fakulty mají nově místo, kde mohou pohodlně odpočívat, diskutovat anebo si jen tak posedět. Takzvaná chillout zóna je volně přístupná po celý den v předsá-
lí auly. Otevření odpočinkového koutu je výsledkem spolupráce studentů a vedení fakulty. Chillout zóna zabírá jeden kout předsá-
lí auly v budově B. Vybavena je kobercem v příjemných barvách, pohodlnými sedacími pytlí, gauči a stolký. „Prostor tohoto typu nám na fakultě dlouhodobě chyběl. Podnět vzešel od našich studentů a vedení ná-
pad uskutečnilo. Věřím, že tu bude studentům i zaměstnancům příjemně,“ řekla při otevření děkanka Zdenka P-
poušková. (eha)

Memoáry Bohumila Teplého v edici Paměť UP

Cesta ke kameni a kovu. To je název šestého svazku edice Paměť UP, kterou univerzita rozšiřuje poznání vlastní historie o unikátní vzpomínky svých učitelů a vědeckých pracovníků. Autorem knihy je sochař Bohumil Teplý, který působil na katedře výtvarné výchovy pedagogické fakulty v letech 1960–1978. Poté odešel do svobodného povolání, aby se v roce 1992 na Univerzitu Palackého vrátil. Je pamětníkem olomouckého uměleckého i akademického prostředí a za svoji práci obdržel řadu cen.

Impulz k vydávání ediční řady Paměť UP vzešel od dřívějšího ředitele univerzitního archivu Pavla Urbáška a právě Archiv UP je každoročně tím, kdo navrhuje autora této edice. Slavnostního křtu knihy z produkce Vydavatelství UP se v Galerii G účastnila mj. ředitelka Archivu Renáta Klvačová a rektor UP Jaroslav Miller. (map)

Tadeáš Kříž je Hrdinou handicapu

I přes zrakové postižení patří Tadeáš Kříž, student aplikovaných pohybových aktivit fakulty tělesné kultury, ke hvězdám českého biketriálu. Díky loňskému vítězství mezi seniory na mistrovství Evropy a čtvrtému místu na světovém šampionátu se nyní může pyšnit také titulem Hrdina handicapu, který mu přičkli porotci soutěže Rekordy handicapovaných hrdinů.

Student, kterému byla před časem diagnostikována Leberova hereditární optická neuropatie projevující se úbytkem očních nervů a rozostřeným viděním, se v kategorii Hrdina handicapu, v níž jsou oceňovány příběhy obdivuhodných výkonných lidí s postižením, umístil na druhém místě. „Jsem za to velmi rád, je to ocenění mé tvrdé práce. Do soutěže mě nominoval

Ondřej Ješina z katedry aplikovaných pohybových aktivit, a to kvůli mým biketriálovým úspěchům. V současnosti se věnuji na závodní úrovni i alpskému lyžování,“ dodal Tadeáš Kříž. A i když na vrcholové úrovni lyžuje teprve rok, už stihl získat pár medailí. V březnu se stal mistrem republiky ve slalomu a obřím slalomu zrakově postižených lyžařů.

„Své závodní cíle teď směřuji spíše k lyžím. V biketriálu mě začínají mnohem více bavit tréninky s mladými jezdci a sledování jejich závodních úspěchů. Sám jsem se letos rozhodl splnit si svůj sen a startoval jsem v nejprestižnější kategorii Elite a užíval jsem si, že se svým handicapem můžu být ve stejné kategorii s nejlepšími jezdci,“ prozradil úspěšný sportovec, jehož snem je účast na paralympiádě.

Jeho vůli a úspěchy ocenili i představitelé Hodonína, odkud Tadeáš Kříž pochází a kde mimo jiné absolvoval střední průmyslovou školu. Starosta města jej přijal na radnici a Kříž se podepsal do pamětní knihy města.

Celostátní soutěž Rekordy handicapovaných hrdinů organizoval časopis Vozka, magazín o životě a pro život na vozíku. Uskutečnila se pod záštitou Jiřího Navrátila, náměstka hejtmana Moravskoslezského kraje, primátora Ostravy Tomáše Macury a senátora Parlamentu ČR Jiřího Carbola. Vyhlášeny byly čtyři kategorie: Hrdinové handicapu, Pečující v handicapu, Projekty handicapu a Emisaři handicapu, ve které byl jako největší vzor ze zahraničí vyhlášen jeden z nejznámějších vědců současnosti Stephen Hawking.

„Jsem za to velmi rád, je to ocenění mé tvrdé práce,“ říká o titulu Hrdina handicapu Tadeáš Kříž, jehož dalším snem je účast na paralympiádě.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

Jaroslav Miller: Historie se nikdy neopakuje

Kontext. Jediné slovo dokáže vystihnout způsob přemýšlení i bádání o světě i o nás samých. Kontext neboli uvažování nad věcmi, ději a událostmi v širších souvislostech. A právě kontext mu brání v anketně jednoslovné odpovědi na otázku, zda je při pohledu na vývoj české společnosti optimistou či pesmistou. „Jsem momentálně do jisté míry frustrován reakcemi české společnosti na politické a společenské dění. Trocha vrozené naivity ve mně by čekala, že se přeci jen budeme chovat o něco málo racionálněji. Ale co se týče budoucnosti, nejsem schopen se úplně vyznat ve svých pocitech a nejsem schopen říct, jestli jsem optimista nebo pesmista. Budoucí vývoj totiž nezáleží jenom na české společnosti, ale také na světě kolem nás. S napětím očekávám, co přijde, protože řídím velkou školu, která nežije ve vakuu,“ říká Jaroslav Miller. Historik a rektor Univerzity Palackého.

— **Blíží se konec roku, máme za sebou parlamentní volby, před sebou ty prezidentské. Společnost vypadá unavená z ‚politické politiky‘. Povězte mi jako historik, je dnešní doba a společenská atmosféra podobná nějaké jiné v našich dějinách?**

Žádné historicky přesné paralely nejsou, protože historie se nikdy neopakuje. Vždy je jiný kontext a existují různé důvody, proč se věci dějí. Je nicméně pravda, že v dlouhém běhu dějin periodicky přichází po určitých obdobích klidu rozbourání společnosti, můžeme to nazvat třeba krize. Děje se to z různých příčin. Možná je to i tím, že člověk je jankovitý tvor, trochu ho pálí dobré bydlo a touží po nějaké změně, být je to změna k horšímu. Tady bych si možná vypomohl kombinací konceptů dvou myslitelů, k nimž mám veliký respekt. Zygmunt Bauman hovoří v parafrázi o tekutém hněvu v současných západních společnostech. Nespokojenost a pocity úzkosti se přelévají, nic netuší, nic nematelného. Jistou roli hraje globalizace, příliš rychlý technologický vývoj, s nímž není jednoduché mentálně udržet krok, hrozba migrace nebo klimatických změn, případně obavy z opakování ekonomické krize. Lidé jsou vystrašení a pud jim velí zařadit zpátečku zpět do – zdánlivě bezpečné – minulosti a také hledat viníky problémů. Je to slepá cesta, jak po čase bolestně zjistíme. Druhým inspirativním dílem v našem kontextu je Vzpouřa davů španělského intelektuála Joseho Ortegy y Gassetta. Vizionářská kniha, která, ač spatřila světlo světa již v roce 1930, se do značné míry vztahuje i k přítomnosti.

— **Říká se, že my Evropané se máme příliš dobře, zlenivěli jsme, rodí se málo dětí a nečeká nás nic jiného než pád. Souhlasíte s takovou vizí?**

To je fatalistická vize, která, pokud jí pasivně podlehneme, může fungovat jako sebena-

plňující se proroctví. Nicméně je pravda, že Evropa čelí výzvam, které ve vlastním zájmu musí vyřešit. Jednou z nich je bezesporu reforma Evropské unie směrem k akčnějšímu a stabilnějšímu uspořádání. Klesající porodnost a krachující penzijní systémy si nepochybně vyžádají otevřenou diskuzi o řízeném přistěhovalectví, jakkoliv nepopulární tohle téma momentálně v České republice je. K dalším problémům patří dnes nejistá budoucnost transatlantického partnerství, potýkání se s nevyzpytatelným Ruskem, vzestup populismu i měnící se globální klima. Na druhé straně ovšem Evropa zůstává nejbohatším a nejstabilnějším regionem světa s obrovským potenciálem být v mnoha oblastech lídrem. Naplnění tohoto potenciálu záleží pouze na nás a na tom, zda se dokážeme shodnout, že řešení spočívá ve spolupráci a že Evropská unie je projekt pro budoucnost.

— **Je podle vás rozdíl ve vnímání politiky a reality mezi ‚zavedenými‘ demokratiemi a těmi mladšími?**

Do značné míry ano. Státy ve střední Evropě nemají demokracii ještě úplně prožitou, a proto jsou méně stabilní a více náchylné k otřesům. Dědictví komunismu je pořád latentně přítomné v naší mentalitě.

— **Ale nenastala krize demokracie i v zemích západní Evropy? Vstup krajně pravicové Alternativy pro Německo do parlamentu, podpora Marine Le Penové ve francouzských prezidentských volbách atd. Nenarazila demokracie na své limity?**

To by asi v tuto chvíli bylo věštění z křišťálové koule. Těžko ale můžeme mluvit o krizi demokracie v okamžiku, kdy volby v západní Evropě většinově dopadly ve prospěch demokracie. Zmínila jste Německo, kde se AfD dostala do Bundestagu. Na druhou stranu drtivá většina obyvatel nemě s bolestnou minulostí volila silné demokratické strany, jejichž vlády pomáhaly po válce vybudovat silné a prosperující Německo.

V dějinách se nicméně vždy střídají období liberálnější s časy, kdy převládají centralizovanější tendence a posiluje se role státu. Je docela možné, že nyní, po dlouhých desetiletích triumfu liberalismu, nastává v západní civilizaci doba, kdy společnost reaguje na pokrok zdrženlivě, protože má pocit, že vývoj jde dopředu příliš překotně. Kontext se mění daleko rychleji, než naše schopnost se na změny adaptovat. Vezměme si, jakým otázkám a změnám čelí soudobá společnost: problematika eutanazie, diskuze o třetím pohlaví, dramatický technologický vývoj a jeho nepředvídatelné společenské dopady, masová migrace, klimatické změny. Povaha všech těchto změn je bez přehánění revoluční, otřásá naší identitou, budí v nás obavy z budouc-

Jaroslav Miller (* 1971)

Studoval historii a filologii na UP, Středoevropské univerzitě v Budapešti a University of Oxford (Lady Margaret Hall). V roce 2012 byl jmenován profesorem historie a do ledna 2014 vedl katedru historie FF UP. Od roku 2014 je rektorem UP. V říjnových volbách mandát obhájil a školu by měl vést do roku 2022. Absolvoval pobyty na předních světových univerzitách a výzkumných institucích v Maďarsku, Německu, USA, Kanadě či Austrálii. V roce 2008 působil jako stipendista Fulbrightova programu na Georgia College and State University v Milledgeville v USA. Jako hostující profesor pobýval na University of Western Australia v Perthu. Od roku 2012 je ambasadorem Fulbrightova programu v ČR. Je autorem řady odborných studií, článků a monografií, k posledním patří kniha Český exil v Austrálii (1948–1989), na které se podílel s J. Burešovou a M. Traplem. Obdržel řadu akademických a vědeckých ocenění, mezi jinými v roce 2005 R. John Rath Prize for Best Study in Habsburg History či Best Urban History Monograph Award.

nosti. Doba – domnělých – jistot skončila, dějiny nás zase jednou dohnaly a sviští okolo nás. Zítřek bude jiný, ale nevíme jaký.

— **Jak poznáme, že se blíží okamžik, kdy společnost začne intuitivně sahat po záchranné brzdě?**

Začne se mluvit o návratu k tradičním hodnotám a nostalgicky vzpomínat na minulost. Za vzýváním těchto hodnot je obvykle snaha omezit liberální pohled na svět. Zda jsme právě teď v takovém momentu a zda to je nebo bude dlouhodobý trend, to ukáže čas.

— **Co ale zastaví populisty a jejich jednoduchá řešení? Čekala bych, že budu mnohem víc slyšet třeba historiky, aby připomněli, že podobné věci už tady byly a neskončily dobře. Zdá se mi, že si ale neumějí poradit s dnešní zkratkovitostí, sociálními sítěmi?**

Říká se, že generálové vždy bojují minulé bitvy a totéž, do jisté míry, platí i pro humanitní vědce. Dnešní populismus hodně těží z nových technologií, nových forem komunikace, a to je jev, který tady nikdy v minulosti nebyl. Dovolím si jistou analogii. Před pěti lety jsem vydal knížku o propagandě před třicetiletou válkou. Napsal jsem v ní, že vynález knihtisku umožnil tištěnou masovou propagandu téměř až „goebbelsovského“ typu. Ve velkém se rozšiřovaly protikatolické nebo protireformační letáky a pamflety. Zároveň, díky obrovské expanzi škol v 16. a 17. století, je bylo schopno přečíst více lidí. Ovšem raně novověká společnost neměla s tímto novým jevem, masovou propagandou, žádnou precedentní zkušenost a ve výsledku jí totálně podlehla. Ve své knize dokládám, že hlavní příčinou třicetileté války byla právě masová propaganda, protože úplně vykopala příkopy mezi jednotlivými konfesemi, které pak nebyly schopné vést dialog nebo polemiku. Do jisté míry v tom můžeme nacházet paralelu se současnou situací. Na začátku 21. století rovněž nejsme připraveni na fake news či manipulace prostřednictvím sociálních sítí a nevíme, jak se efektivně bránit. Vtip je v tom, že tento druh komunikace oslovuje masy, tedy působí globálně, nikoli lokálně nebo regionálně. Navíc tříští společnost do sociálních skupin, které se utvrzují ve stejném pohledu na svět, a nedochází tak k užitečné konfrontaci s jinými názory. To vše vede k neochotě racionálně komunikovat a k atmosféře nesnášenlivosti. Možná se teď odehrává cosi, co můžeme s jistotou dávkou zdrženlivosti připodobnit k dějům ve zmíněném 16. století.

— **Jak nám mohou pomoci historici, když se nenaučí zjednodušovat do pár znaků na twitter?**

Já bych se kolegů historiků trochu zastal, řada z nich byla a je činná ve veřejném prostoru. Budíž pro nás v tomto ohledu svět-

lým příkladem zesnulý Dušan Třeštík, skutečný zoon politikon. Jeho roli, i když jiným způsobem, v současnosti asi nejlépe zastává Tomáš Halík. Problém dnes spočívá podle mne někde jinde. Totiž v tom, jak se dostat k sociálním skupinám, které chcete oslovit. Média, v nichž máme prostor, nejsou těmito sociálními vrstvami využívána, a naopak do médií, která konzumují, zase příliš nezvou vědce. Nazývám to komunikačním míjením.

— **Jenže to znamená, že se zjednodušování chopí politici a přizpůsobí si fakta i historii podle potřeby.**

To budou dělat vždy, v tomto ohledu nemám sebemenší iluze. Ale možná máte pravdu a česká humanitně vědná a sociálně vědná obec by asi měla být v tomto ohledu ještě aktivnější. Jednu z cest podle mne ukázal nedávno děkan naší filozofické fakulty Jiří Lach, který přišel s myšlenkou terénní univerzity. Přímá diskuze s lidmi na venkově a v malých městech o politických, sociálních a technologických výzvách dnešní doby a dalších palčivých tématech může být jedním z léků na mizérii, v níž se česká společnost nachází. Musíme spolu mluvit, to je základní podmínka elementárního konsenzu.

— **Vy často do veřejné diskuze o demokracii a jejích hodnotách vstupujete. Proč? Je v tom kus jakési rodinné anamnézy, protože vaši předkové zažili stalinský teror?**

Těch důvodů asi bude více a rodinná zkušenost je možná jedním z nich. Za to, co teď řeknu, mě asi genetici „ubijí klackem“, ale přesto: Možná existuje něco jako transgenetický přenos – osvícenský politický myslitel Edmund Burke by spíše řekl transgenerační – tedy, že životní zkušenost předků je otištěna do genů potomků.

— **Část vaší rodiny byli Volyňští Češi?**

Mí předci odešli na Volyň v sedmdesátých letech 19. století a moje prababička, která je ročník 1908, mi vyprávěla, že její maminka jako čtyřletá holčička šla na Volyň pěšky. Prožili tam první světovou válku, německou invazi, pogromy na židy, řádění ukrajinských nacionalistů – banderovců. Není asi divu, že po skončení druhé světové války toho mí prarodiče měli plné zuby a vrátili se i se dvěma dospělými dcerami do Československa. Přinesli si z Volyň dvojí zkušenost – tou první byly až idyllické vzpomínky na dobu před první světovou válkou a na dvacátá léta a druhou pak byla zkušenost německých i stalinských represí a totality.

— **Jaká je v dnešním propojeném světě obrana právě před nástupem další totality?**

Jedinou obranou je vzdělání, schopnost kritického myšlení a budování občanské spo-

lečnosti, protože dnešní propaganda je mnohem sofistikovanější, než byla kdy v minulosti. Jsem přesvědčen o tom, že právě v tomto ohledu se musí proměnit v České republice celý vzdělávací systém.

— **Jak?**

Ve třech ohledech. Za prvé bychom měli reagovat na technologické změny, které přijdou, a na jejich společenské dopady. Mluvim o tom, co se nepěšně nazývá společnost 4.0. V budoucnu budou lidé zřejmě měnit zaměstnání třeba i osmkrát za život. Co to znamená pro vzdělávací systém? Především to, že škola by měla vychovávat spíše k širšímu spektru dovedností a schopností než k úzce zaměřeným znalostem a také k větší flexibilitě a schopnosti adaptovat se na nové podmínky. Ta druhá změna spočívá ve schopnosti kritického myšlení, které nastavuje hráz manipulaci. A třetí oblastí je rozvoj občanského vzdělávání. To spočívá v pěstování respektu ke svobodě a demokracii. Pokud školský systém nevychovává demokraty a lidi, pro které je svoboda důležitou hodnotou, pak je relativně jednoduché společností manipulovat. A mám trochu pocit, že v tomto ohledu české školství trochu podcenilo situaci.

— **Co z toho vyplývá pro univerzitu?**

Univerzita by se měla angažovat ve veřejném prostoru. My se o to systematicky snažíme a myslím, že jsme vidět více než kdy před tím. Právě projekt terénní univerzity může být dalším krokem v našem občanském angažmá. Dosáhli jsme určité reputace například díky pomoci tureckým akademikům a mnoha jiným podobným aktivitám. To vše patří neoddelitelně k naší univerzitní misi a já jsem na to velice hrdý.

nadace

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová, archiv NF UP

Nadační fond UP – společenství, které si pomáhá

Jsou úspěšní a ve svých profesích vynikají nad mnohými jinými. Operují na prestižních klinikách, vedou špičkové vědecké týmy, řeší složité soudní kauzy, bádají v laboratořích nejznámějších univerzit, bravurně se pohybují ve světové diplomacii, na koncertech jim tleská publikum napříč kontinenty. Aby to všechno dokázali, aby uspěli v nemilosrdné konkurenci, aby se udrželi na špičce svých oborů, museli a stále musí hodně pracovat. To vše mají společné. A ještě něco. Nezapomněli, odkud vzešli, a chtějí dát šanci mladým. Absolventi Univerzity Palackého, kteří se rozhodli podpořit Nadační fond UP.

Talent + vize + podpora = Nadační fond UP. Tak jednoduše se ve velké zkratce dá vyjádřit, k čemu slouží Nadační fond Univerzity Palackého (NF), který je zatím v podmínkách českého univerzitního školství zcela unikátní. Podporuje mladé vědce, talentované studenty, kteří si chtějí vyzkoušet realizovat vlastní vědecko-výzkumné nebo umělecké projekty, vyjet na respektované zahraniční pracoviště a naučit se vědu i popularizovat. Pokud se svou žádostí u fondu uspějí, přesvědčí správní radu, pak dostanou podporu, která může obnášet až 200 tisíc korun. A nejen to, kromě peněz vkládá univerzita do studentů i důvěru –

nemusí vyplňovat hromady formulářů a potvrzení, za co každou korunu utratili. Obdrží peníze a za rok musí předvést, co dokázali, co vyzkoumali, co objevili. Od roku 2015 už tak získalo podporu 26 studentů, mezi které rozdělil NF 2,4 milionu korun.

Největší část peněz získává univerzita už dva roky od hlavního partnera – České spořitelny. Přibývají ale také dárci z řad studentů a absolventů Univerzity Palackého. Přispívá se třeba i po stovkách. Výše bankovky vlastně není až tak důležitá. „Podstatnější je, že s každým dalším příspěvkem se rozrůstá společenství, které se aktivně zajímá o svět, sdílí společné hodnoty a věří, že investice do vzdělání, vědy a talentu mohou přinést prospěch celé společnosti. Je to společenství, které je ochotné dát příležitost někomu, kdo teprve začíná,“ vysvětluje Dita Palaščíková z NF UP (na horním snímku). Fond je zároveň propojen s absolventským programem univerzity.

S Nadačním fondem UP se spojuje stále více úspěšných a známých absolventů, kteří přispívají i vyššími částkami. „Chtějí také vahou svého jména náš fond zaštitit. Velmi nás těší, že mají důvěru ve svou alma mater, a že se stále považují za součást velké rodiny Univerzity Palackého,“ dodává Dita Palaščíková.

NADAČNÍ FOND UP
Podporuje excelentní
mezinárodní vědecko-výzkumné
a umělecké aktivity studentů
Univerzity Palackého
www.fond.upol.cz

Nadační fond Univerzity Palackého

MILOSLAV BEŠTA
vývojář ve společnosti Google,
absolvent PŘF

„Ve Spojených státech je běžné, že absolventi podporují své univerzity, které jim vlastně umožnily vybudovat často úspěšnou kariéru. Osobně oceňuji fakt, že Univerzita Palackého zřídila fond na podporu studentů, protože já sám jsem podobnou podporu na americké univerzitě získal a bez ní bych o studiu na ní mohl uvažovat jen stěží.“

KAMIL ANDREE
advokát a insolvenční správce,
absolvent PF

„Nadační fond UP se mi líbí, protože podporuje dobrou věc – vzdělání. Výborný je způsob, kterým tak činí. Peníze dárců jdou přímo na konkrétní projekty a studentům. Motivací je pro mne také osobní vztah k univerzitě, jíž jsem absolvent, a kde jsem získal dobré vzdělání.“

PAVEL STODŮLKA
oční chirurg, primář oční kliniky
Gemini, absolvent LF

„Nadační fond UP si dal za cíl podporovat nadané mladé studenty a vědce a přispívat k řešení důležitých problémů. Rád tuto aktivitu podpořím a věřím v prospěšnost Nadačního fondu UP. Je chvályhodné, s jakou energií a nadšením se jeho propagaci pan rektor věnuje.“

MARTIN ŠMAJSER
vedoucí obchodního týmu,
Regionální korporátní centrum
Olomouc, Česká spořitelna,
absolvent PŘF

„Myšlenka Nadačního fondu UP se mi líbila hned od počátku. Byla totiž rozvojová – tvořila něco nového, byla regionální – studenti a akademici pomáhají svému regionu, a navíc byla a je i společensky prospěšná.“

LUMÍR KANTOR
neonatolog, primář
Novorozeneckého oddělení
FN Olomouc, člen Senátu
Parlamentu ČR, absolvent LF

„Moje alma mater a její program na podporu vědy a výzkumu jsou mi velmi blízké. Můj příspěvek je jen nepatrnou kapkou v tom, aby se nám a Univerzitě Palackého dařilo.“

EVA ŠONKOVÁ
soudkyně Nejvyššího správního
soudu, absolventka PF

„Já i můj manžel, absolvent lékařské fakulty, jsme doživotními fanoušky Univerzity Palackého i města Olomouce jako (pro nás) zásadního iniciačního prostředí, a tak se budeme rádi společně na aktivitách, které považujeme za společensky prospěšné, podílet.“

doporučuji

výstava

Lenka Wünschová, umělecká grafička, Vydavatelství UP

Určitě si nenechám ujít výstavu v olomouckém Vlastivědném muzeu **Kašpárek se vrací**. Ze soukromé sbírky manželů Nopových je vystaveno 14 loutkových divadel od 1. poloviny 20. století, kulisy i rekvizity a přes 300 marionet. Chci si užít výstavu se svými dětmi, protože si myslím, že i v dnešní době pro ně mají staré loutky svoje kouzlo. Výstava trvá do 7. 1. 2018, a tak si myslím, že to bude vedle pochůzek po betlémech příjemné zpestření vánočních svátků.

ZAJÍMAVÉ!

kniha

Jitka Jonová, odborná asistentka katedry církevních dějin a církevního práva CMTF

Marie Macková je historička a odborně se zaměřuje na dějiny dlouhého 19. století, které několik let vyučovala i na UP. Tentokrát ovšem své odborné znalosti zúročila v neobvyklém žánru, kterým je historická detektivka. A dodejme, že mimořádně čtivá. V knize **Příběh staré šperkovnice** se čtenář na pozadí detektivní zápletky seznámí s fungováním finanční stráže a trafikantů, s každodenností válečných tažení rakouské armády v Itálii i s běžným životem v malém pohraničním městě Králíkách v 19. století. Nejen student historie zde zjistí, že „stará c. k. monarchie“ nebyla zdaleka tak nudná a nám vzdálená, jak by se mohlo z hodin dějepisu zdát.

výlet

Alexandra Vinklárková, studentka oboru Právo na PF

Jelikož je cestování mým největším koníčkem a ať už na výletech či dovolených trávím velkou část volného času, je pro mě těžké doporučit pouze jedno místo jako tip na výlet. Jsem milovníkem hor v jakoukoliv roční dobu, a proto mé doporučení padá na rakouské lázeňské **městečko Maria Alm** nedaleko Salzburgu, ležící v údolí tyrolských Alp, které jsem v posledních letech navštívila několikrát. V zimě do Maria Almu jezdíme za snowboardingem a lyžováním, jakmile opadne sníh, vyrážíme do hor pěšky. A vždycky to stojí za to. Tyrolské Alpy nabízí nespočet různě náročných turistických tras s nádhernými výhledy, jezery, vodopády a jeskyněmi. Když už nás bolí nohy, vypneme v nedalekých termálních lázních Tauern Spa s neskutečným výhledem na ledovec Kaprun. Takže pokud ještě váháte, kam po zkouškách či o Vánocích vyrazit, s Maria Almem nešlápnete vedle!

hudba

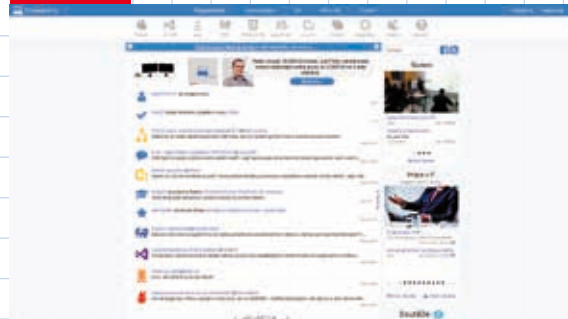
DOBRY TIP ♥

Martin Višňa, oddělení pro organizaci a další vzdělávání
FTK

Stále více na sobě pozoruji, že nová hudba mi buď nic moc neříká, nebo si k ní dlouho hledám tu správnou cestu. A týká se to i mých oblíbenců, jejichž alba jsem dříve sjížděl od rána do večera. Existuje ale jedna výjimka potvrzující pravidlo. **Priessnitz** se svou, prý už poslední deskou **Beztíže** se mi před časem trefili do uší na první dobrou. Možná je to i tím, že se nesnaží o žádnou hudební revoluci, ani nijak zbytečně nehřmí, vsadili na spíše poklidnější melodie a na mix často až minimalisticky pojatých příběhů nezřídka zasazených do rodných Jeseníků, potažmo Sudet. A to mě baví, zvláště v této mlhavé části roku. Ale ta deska je skvělá celoročně. Priessnitz nemohli za svou kariérou mít lepší tečku.

web

Jakub Žák, student Aplikované informatiky, PŘF, animátor
Pevnosti poznání

Každému, kdo často používá výpočetní techniku nebo se alespoň trochu zajímá o moderní technologie, doporučuji **portál IT Network**. Jde o moderní sociální síť nejen pro aťáky, kde kromě možnosti komunikace s neuvěřitelně rozsáhlou komunitou uživatelů od naprostých nováčků až po opravdové profesionály v oboru, najdete také nepřeberné množství návodů, seriálů, aktualit a rad nejen z oblasti nejmodernějších technologií. Velice využívanou funkcionalitou je komunitní fórum, kde je možné získat odpovědi a rady k otázkám z různých témat od kancelářského software, přes mobily až k programování, nebo si naopak procvičit své znalosti pomoci ostatním uživatelům.

film

Daniel Agnew, redaktor webových stránek UP

Drama ze současnosti, natočené podle skutečné události, odkrývá přehlížené téma bezútešné situace v indiánských rezervacích, kdy kmenová policie nemá oprávnění vyšetřovat násilné činy spáchané bělochy na indiánském území, a musí tedy povolat vyšetřovatele FBI. Šokovalo mě, že v době, kdy se na území rezervace film **Wind River** natáčel, bylo v rezervaci Šošonů dvanáct nevyřešených vražd mladých žen. Syrový film s tísnivou atmosférou. Výborná kamera i herecké výkony.

UP Business Camp: inspirující podnikání s příběhem

Žít své sny, dělat podnikání, které baví, a pomáhat při tom i ostatním, to vše nabídl pátý ročník univerzitní konference UP Business Camp 2017. V Olomouci se jí zúčastnilo 180 začínajících podnikatelů a studentů.

„Na podnikání je nejtěžší dělat správné věci se správnými lidmi. Mladí lidé někdy nemají příležitost získat zkušenosti do startu podnikání. Na UP Business Campu se snažíme, aby jeho účastníci tuto šanci měli. Nasáli nové nápady, sdíleli zkušenosti s ostatními a získali nové kontakty,“ uvedl Jiří Herinek, ředitel pořádajícího Vědeckotechnického parku UP.

Konference je každoročně určena pro každého, koho zajímá marketing, podnikání nebo startupy. Prostřednictvím

osobních příběhů úspěšných podnikatelů publikum nahlíží do tajů podnikání. Kromě přednášek jsou v programu i diskuze, workshopy a networkingová setkání.

„Úspěch nemusíte měřit jen penězi. Úspěch je to, že si splníte svůj sen a žijete život, jaký chcete,“ řekl účastníkům v aule právnické fakulty Jan Čížek z Loop-store. Právě jeho příběh o tom, jak začal vyrábět v Olomouci designové vinylové hodiny, konferenci zahájil. Nebát se vyzkoušet nevyzkoušené a jít si za svým, takovou radu zase předal posluchačům Jan Vlachynský, spolujitel populárních brněnských podniků Bar, který neexistuje, Super Panda Circus a 4pokoje.

Nejmłodším řečníkem byla Lucy Štruncová, která okouzila publikum budováním značky LC Tools. Osmnáctiletá studentka umění toho zvládá opravdu hodně. O své práci píše blog, vydává časopis, na workshopech učí, jak pracovat s polymery a vyrábět z nich autorské kolekce šperků. Se svým otcem také vyrábí unikátní nástroje právě pro práci s polymery, které dodávají díky e-shopům do celého světa.

„Byl to den plný inspirace a motivace k vlastnímu rozjezdu firmy. Camp mi dal příležitost potkat zajímavé osobnosti, získat praktické rady, jak začít s byznysem, a možnost probrat otázky, které mě zajímaly,“ shrnula své dojmy z UP Business Campu Natália Tešlářová, studentka UP.

zkušenost

text: Milada Hronová
foto: Ocal Sophan a archiv J. Gregara

Najděte odvahu a využijte možnosti studentských stáží

Z cestování měl vždycky respekt. Dětství prožil v Rapotíně, gymnaziální roky pak v Šumperku. Za několik posledních let si zvykl žít v Olomouci a do ciziny se mu z ní moc nechce. Přesto na podzim poprvé vyjel na vědecko-výzkumnou stáž. A to hned na druhý konec světa. Dnes Honza Gregar, doktorand studijního programu Pedagogika, říká, že si velmi cení zkušeností a jiných pohledů na svět, které mu indonéská Surabaja nabídla.

„I když jsem studoval i angličtinu, nikdy jsem si v ní moc nevěřil. Nejsem asi ani moc průbojný a z cestování jsem měl vždycky zvláštní obavu. A taky mám odjakživa větší potřebu být nablízku své rodině. To jsou v kostce důvody, proč jsem o studijní cestu nezavádil dřív,“ říká Honza Gregar, doktorand pedagogické fakulty. Do Indonésie odjel na měsíc – sbírat informace pro svou disertační práci, kterou nazval Reflexe pregraduální přípravy studentů učitelství.

„České pedagogické fakulty nás připravují, jak vyučovat a jak se ve výuce chovat. Učí nás znát povinnosti pedagoga. Pak se ale nejdnou stane, že absolvent přijde do školy a velmi rychle zapomene, co se naučil a začne vyučovat tak, jak byl kdysi sám vzděláván na základních a středních školách. Chtěl bych zjistit, co by se v přípravě učitelů dalo změnit, aby se tak nedělo,“ říká. Napadlo ho, že by zkusil porovnat tuto situaci v několika zemích, a protože Pedagogická fakulta UP spolupracuje s Universitas Trunojowo Madura, vyrazil právě tam.

„V Indonésii jsem pořídil jedenáct rozhovorů s místními vysokoškolskými učiteli a zaměřil se v nich na data, která se týkají přípravy budoucích učitelů,“ dodává Honza Gregar. O podobné rozhovory chce usilovat i na Univerzitě Palackého a pro srovnání by za nimi rád vyjel i do zemí ležících západně od České republiky. →

„Profese učitele je vnímána jako služba společnosti. Vláda v Indonésii reguluje bezplatné školství, a tak i když někteří učitelé učí na univerzitě, ve svém volnu navštěvují domorodé, často negramotné obyvatelstvo a snaží se jim vědomosti předat.“

V Sidojarju s částí výpravy a místními školáky.

Rovnýma nohama do světa

O možnosti vyjet na stáž na Universitas Trunojovo Madura se Honza Gregar dozvěděl od svého školitele doktora Pavla Neumeistera. Když se podíval na mapu, kde vlastně partnerská univerzita leží, zjistil, že se bude muset docela hodně překonat a že zažije i nejedno poprvé. Třeba cestu letadlem.

„V letadle jsem strávil zhruba šestadvacet hodin. Z rozvinuté Evropy, v níž jsem byl nejdál v Belgii, jsem se najednou ocitnul v nejlidnatější muslimské zemi světa. Klidnou Olomouc jsem náhle na měsíc vyměnil za Surabaju, která je s 2,3 miliony obyvatel druhým největším městem Indonésie. Byl to trochu šok,“ popisuje Honza Gregar první pocity po přistání. Jeho cílem byl ostrov Madura, na kterém se rozkládá univerzita a který je se Surabajou propojený více než pětikilometrovým mostem Suramadu.

Žáci jsou všude stejní

„Universitas Trunojovo Madura se skládá z pěti fakult. Prezentoval jsem tam jak Univerzitu Palackého, tak i Českou republiku,“ vzpomíná rodák ze Šumperska. Ve vysokoškolském komplexu nejen bydlel, ale i trávil část z volného času, například běháním, kterému holduje. Do základních škol v Surabaji a Sidojarju ho většinou dovezlo univerzitní auto.

„Žáci jsou všude stejní. Tamní se od těch našich liší snad jen tím, že chodí do školy v uniformách. Když jsem je seznamoval se zemí, ze které jsem přijel, bylo hodně zajímavé pozorovat jejich údiv nad tím, že má střední Evropa každoročně ne dvě, ale čtyři roční období. Jen těžko si to

tiž dokázali představit, jak vypadá sníh,“ doplňuje.

Pedagog jako služba společnosti

Základní škola, kterou Honza Gregar navštěvoval, je rozdělena do několika budov rozmístěných po celém městě. Dohromady ji navštěvuje asi 1500 žáků z různých společenských vrstev a náboženských etnik. „Při pohledu na ně jsem hodně často přemýšlel, jak je možné, že v mnohem chudší pospolitosti může vedle sebe v klidu žít tolik lidí různého náboženství. A proč je to v Evropě vlastně jiné. Surabaja je kosmopolitní ve všech směrech,“ říká.

Sympatický je mu také indonéský pohled na profesi učitele. „Je vnímána jako služba společnosti. Vláda v Indonésii reguluje bezplatné školství, a tak i když někteří učitelé učí na univerzitě, ve svém volnu navštěvují domorodé, často negramotné obyvatelstvo a snaží se jim vědomosti předat.“

Některé věci ho ale nemile překvapily. „Pocit zmaru jsem například cítil, když jsem viděl, jak miliony lidí v Indonésii tak zvaně třídí odpad. Jednoduše jej vystrčí ze dveří a zapálí. Evropa mi v tu chvíli připadla se svou snahou o čisté životní prostředí jako malá jehla v kupě sena,“ dodává.

Když Honza Gregar sedí v listopadovém dopoledni v kavárně nad fotkami z Indonésie, rozhodně své cesty nelituje. Právě naopak. „Rozšířil se mi v mnohém pohled na svět. Mám samozřejmě i řadu informací pro mou odbornou práci. Ale hlavně: dnes vím, že jsem na studijní pobyty měl jezdit už během magisterského studia. Studentům bych rozhodně vzkázal jedině: Buďte odvážnější než já a využijte šancí, které se vám během studia nabízejí!“

Jan Gregar (* 1989)

Absolvent Učitelství anglického jazyka a Učitelství technické a informační výchovy PdF UP, student doktorského studijního programu Pedagogika. Člen Akademického senátu UP a AS PdF UP.

Multifunkční budova ve středu kampusu UTM. Je určená k výstavám, sportu, je tam i knihovna a IT středisko.

Cestování ve volných chvílích. Sopka Bromo na Jávě.

Přijetí v Surabaji. Děti chtěly podpis nebo alespoň podat ruku.

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

Aleš Pečinka: Působení v Olomouci je další přelom v mé kariéře

Jako čerstvý absolvent systematické biologie a ekologie na přírodovědecké fakultě vylétl do světa, aby se po 16 letech do Olomouce zase vrátil. Mezitím stačil získat vědecké ostruhy mimo jiné v prestižním Ústavu Maxe Plancka pro výzkum šlechtitelství rostlin v Kolíně nad Rýnem, kde vedl výzkumnou skupinu. V Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR, který je součástí Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum, působí zhruba dva měsíce. Rád by zůstal natrvalo a posunul kvalitu české vědy o kus dál. V přírodě chodí s očima upřenýma k zemi a pozoruje rostliny, Českou republiku považuje za zemi s ohromným potenciálem. Je uznávaným expertem na výzkum jádra rostlinných buněk. Seznamte se – rostlinný genetik Aleš Pečinka.

„Naším cílem je pochopit, jak se DNA organizuje v buněčném jádře, jak se opravuje v případech poškození a jak nakonec řídí celou rostlinu. DNA je totiž v určitém smyslu centrální řídicí systém, který se ale může různě měnit,“ vysvětluje.

Spolu s kolegy pokračuje ve výzkumu rostlinné genetické informace zahájeném v Německu, který se dá rozdělit na dva hlavní směry. První se zaměřuje na poznání organizace rostlinného jádra, v němž se kromě DNA coby nositelky dědičné informace vyskytují také proteiny, které DNA skládají a řídí. Velkým pomocníkem je pro badatele modelová rostlina huseníček rolní, na níž provádějí experimenty. Získané poznatky následně vy-

užívají i pro studium obilovin. Soustředí se zejména na to, jak organizace buněčného jádra ovlivňuje odolnost rostlin vůči stresovým faktorům nebo jak souvisí s vývojem rostlin, především semen. „U huseníčku víme, že když dojde k určitým změnám v buněčném jádře, vývoj semínka selže. Vůbec ale netušíme, jak to funguje u obilovin. Věříme, že když pochopíme kontrolu rostlinného genomu při vývoji semen u obilovin, budeme pak schopni tento vývoj ovlivnit směrem k větším a stabilnějším výnosům,“ předpokládá.

Druhý výzkumný směr – oprava DNA – má možný přesah i do humánní medicíny. Biologové totiž pracují s látkami, které se využívají k potlačení růstu rakovinových buněk. Jejich pozornost se zaměřuje také na zebularin, který se používá i v klinických studiích jako látka s významnými protinádorovými účinky. Nikdo ale neví, jak přesně funguje. „Výzkumem na rostlinách jsme odhalili, že určitým způsobem poškozuje DNA, a našli geny, které jsou nutné pro opravy tohoto poškození. Protože poškození a opravy DNA jsou do velké míry obdobné u rostlin i živočichů, věříme, že tak přispějeme k pochopení fungování této látky i v jiných organismech.“

K poznávání buněčného života rostlin se musel devětacetiletý vědec pracovat. Přírodu má rád odjakživa – ostatně pochází z vesnice, kde ji měl nadosah. V dětství chtěl být po vzoru pradědečka myslivcem, zvířata mu byla bližší než rostlinná říše. Už na gymnáziu ale tihnul

k vědě, postupně se přeorientoval na rostliny. A od jejich určování v přírodě dospěl až ke genetice rostlin.

Za svůj dosavadní největší úspěch považuje získání postu vedoucího skupiny v Ústavu Maxe Plancka. Ačkoliv tomu pomohla tak trochu i šťastná náhoda v podobě kolegy, který ho na výběrové řízení na poslední chvíli upozornil, na pozici mohl nastoupit především díky předchozím výsledkům z působišť v Gaterslebenu a Vídní. „Velmi si vážím toho, že jsem získal pozici v tomto ústavu. Byl to zásadní milník v mé kariéře a velká zkušenost. Za další takový přelom považuji své nynější působení v Olomouci. Dává mi obrovské možnosti a současně je to obrovská výzva.“

Pracoviště považuje za velmi kvalitní nejen v českém, ale i mezinárodním měřítku. Našel zde vše potřebné – odpovídající výzkumný směr, excelentní technické zázemí a možnost spolupracovat s kapacitou v oboru, rostlinným genetikem Jaroslavem Doleželem. Velkým přínosem je pro něj i propojení vědeckého centra s přírodovědeckou fakultou, kde by v budoucnu rád vyučoval. Zatím se s rodinou zabývá v Olomouci, ale natrvalo se chtějí usadit ve Velkém Týnci. Odtud se totiž může dostat do práce na kole, hrát badminton nebo s dětmi vyrážet na výlety do přírody a věnovat se geocachingu. „Česká republika má ohromný potenciál, který je ale dušen nadměrnou byrokracií a nejasnou představou o směřování země,“ uzavírá Aleš Pečinka.

Aleš Pečinka (* 1978)

V roce 2001 absolvoval PřF UP. Poté působil 16 let v Německu a Rakousku, vedl výzkumnou skupinu v elitním Ústavu Maxe Plancka v Kolíně nad Rýnem. Nyní pracuje v olomoucké laboratoři Ústavu experimentální botaniky AV ČR. Publikoval v prestižních časopisech včetně *Nature Communications* či *Plant Cell*. Letos získal Fellowship J. E. Purkyně na vědeckou činnost v oblasti analýzy struktury a funkce jaderného genomu rostlin.

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová

Hodiny práce na případech ze života, i tak se učí právo

Pokud by Univerzita Palackého vyhlásila soutěž o pracoviště, kde je nejvíce práce odvedené dobrovolně a bezplatně – jako služba veřejnosti, pak by jedním z kandidátů na vítěze mohla být Studentská právní poradna (SPP) při právnické fakultě. Do soutěžní přihlášky by si totiž mohla zapsat velmi zajímavá „pro bono“ čísla: za letní semestr minulého akademického roku odpracovalo 41 studentů 1346 hodin, za tento zimní semestr pak 32 studentů odpracuje zhruba na 1050 hodin.

Odpracovat znamená řešit reálné případy klientů, kteří vyhledají její pomoc. „Výsledkem práce našich studentů je právní analýza. Příklad rozeberou a informují klienty o tom, jaké mají možnosti, nebo naopak jaké povinnosti jim ze vzniklé situace vyplývají,“ přiblížila Veronika Tomoszková, vedoucí Centra pro klinické právní vzdělávání, pod které SPP spadá.

Budoucí právníci pracují v poradně pod dohledem zkušených supervizorů. V tuto chvíli je jich dvanáct, z toho šest advokátů, tři asistenti soudce. „Udržujeme si minimálně poloviční podíl supervizorů praktických. Chceme, aby poradna byla v porovnání s praxí maximálně autentická,“ vysvětlila Veronika Tomoszková. K tomu napomá-

hají i vnitřní předpisy poradny, včetně etického kodexu, kterými se studenti musejí řídit. Než do poradny naskočí, musejí také absolvovat povinné dovednostní předměty a speciální workshopy.

SPP není, jak by se na první pohled mohlo zdát, „jen“ pro bono aktivitou právnické fakulty. Je významnou aktivitou výukovou. Jako povinně volitelný předmět si ji zapisují posluchači 3. ročníku a vyšších ročníků. Klientům v ní ale pomáhají i studenti jiných předmětů: Spotřebitelské právní kliniky, Administrativně právní kliniky a Kliniky práva a podnikání. „Posluchači naší fakulty si mohou klientské právní kliniky zapsat po dobu až šesti semestrů. Jsou ale i tací, kteří se k nám vracejí a pracují v poradně bez nároku na kredity,“ dodala Veronika Tomoszková. Do letošního akademického roku vstoupila poradna s novinkou. Je v ní zapojena desítka posluchačů 1. ročníku.

A co studenty na práci v poradně láká? „Poradna je asi nejjednodušší cesta, jak se dostat při studiu k praxi, k prvnímu skutečnému klientovi. Člověk si tady nepřipadá tak pod tlakem, jako kdyby měl pracovat v advokátní kanceláři. Navíc si velmi vážím, že můžu být součástí této služby veřejnosti,“ řekla Karolína Svobodová. Její

spolužačka ze 3. ročníku Zuzana Holišová přiznává, že práce v poradně je časově i odborně náročná. „Je skvělé, že na rozdíl od stáží v advokátních kancelářích je nám svěřen celý případ komplexně. Chtěla jsem se naučit pracovat s klientem, ptát se, propojit teorii s praxí.“

Studenti pracují ve dvojicích a za semestr řeší maximálně pět případů. Poradna upřednostňuje klienty nemajetné. Nejčastěji si pro rady chodí senioři a většina poskytnutých rad je z oblasti občanského práva.

Řekli o SPP

„Chci požádat o vyslovení uznání vašim dvěma studentům. Zcela profesionálně vypracovali právní posudek k mému složitému a zastaralému případu.“

VS, klient SPP

„Děkujeme olomoucké právnické fakultě za poradenství, které poskytují její posluchači. Skvělý přístup, skvělá práce. Oběma studentům, se kterými jsme spolupracovali, přejeme mnoho úspěchů ve studiu a bohatou profesní kariéru.“

1. FC Viktorie Přerov

Kapři na černo, štiky s omáčkou i sumci pečení na roštu

Vánoční jídelníček ve šlechtickém konviktu olomoucké univerzity roku 1777

Zrušení řádu Tovaryšstva Ježíšova (jezuitů) papežským breve z 21. července 1773 vedlo posléze k reorganizaci studentských ubytoven olomoucké univerzity. Jednalo se především o striktní oddělení konviktu (nyní sídla Uměleckého centra UP) pro studující teologie, tj. semináře, a konviktu „šlechtického“, tj. pro světské studenty – potomky moravskoslezské aristokracie, kteří za ubytování a stravování v konviktu platili nebo jim bylo přiznáno stipendium z některé nadace. Ke dni 1. listopadu 1777 byla budova někdejší jezuitské koleje předána vojenskému eráru (nyní sídlo Správního archivu Armády ČR) a seminář se usídlil v objektech konviktu. Naproti tomu šlechtický konvikt se z konviktu přestěhoval do budovy zrušeného semináře sv. Františka Xaverského (dnes budova Cyrilometodějské teologické fakulty UP). Slavnostní otevření reorganizovaného šlechtického konviktu se konalo 27. listopadu 1777 s náležitou pompou. Náklad na vydržování (s veškerým zaopatřením včetně ošacení a obuvi) jednoho šlechtického konviktisty činil 450 zlatých ročně, tedy sumu na tehdejší poměry horentní.

Oběd o šesti chodech

Ve fondech Moravského zemského archivu v Brně se dochoval vzácný doklad o stravování olomouckých konviktistů z posledního léta existence staré olomoucké univerzity, nežli byla dekretem císaře Josefa II. ze dne 24. května 1778 přeložena do Brna (12. září 1782 byla brněnská univerzita zrušena a v Olomouci bylo zřízeno lyceum s omezenými promočními právy). Dotyčný jídelníček nese nadpis Kuchel-Zettel bei dem Adelichen Collegio in Ollmütz von ersten Novembris 1777 bis Ende Januarii 1778, pokrývá tedy období od 1. listopadu 1777 do 31. ledna 1778. Zjišťujeme především, že se v konviktu stolovalo u dvou tabulí, u nichž se mnohé chody shodovaly, a u jednoho stolu se stravou lacinější a více lidovou. Šlechtickým konviktistům („kavalírům“) se prostírala „kavalířská tabule“, úředníci („oficiálové, oficiři“) usedali u „oficiřské tabule“, kdežto služebnictvo se muselo spokojit s pouhým stolem. Strava šlechtických konviktistů bylo podle dnešních norem opulentní – snídaně sice bývala skromnější, střídala se polévka s kávou, zato jejich oběd sestával ze šesti chodů (jí-

del), večeře ze tří až čtyř chodů, o nedělích a o svátcích měli „kavalíři“ při obědě nárok na jednu sklenici vína.

„Kavalířské“ vánoční menu

Štědrý den 24. prosince připadl v roce 1777 na středu. Konviktisté posnídali kávu, při obědě se u „kavalířské tabule“ postupně konzumovaly následující postní chody: šlehaná polévka, sekanina z vajec, treska, kysele zelí s jikrami, kapři na černo a vosí hnízda (dodnes známé vánoční cukroví). Večeře sestávala rovněž ze šesti chodů, byly to polévka s nočky, štiky s omáčkou a s citronem, placky z nudlí, sumci pečení na roštu, švestkový kompot a pečivo z máslového těsta.

Ve čtvrtek 25. prosince 1777 byla chovancům konviktu nabídnuta ke snídani polévka s krupicí, během oběda pojedli hnědou zeleninovou polévku, hovězí v šalotkové omáčce, kapouny s rýží, telecí s květákem v paštičkách (košičcích z těsta), jazyk v polské omáčce, pečenou srnčí kýtu, čekankový salát, pečivo z lineckého těsta, cukrovinky, vypili sklenici vína. Večer se na „kavalířské tabuli“ objevily polévka s flíčky, nářez, pečená kuřata a jablčný kompot.

V pátek 26. prosince se ovšem u konviktistů tabulí a stolu držel rovněž půst. Kavalíři posnídali rohlíky, k obědu jim byly servirovány hrášková polévka, míchaná vejce, pavézky (tj. dvě osmažené půlky žemlí) s kapřím mlíčem a červeným zelím, koblihy z odpalovaného těsta, pečení kapři a zelený salát.

Třebaže brambory byly již v té době u nás dobře známy, na konviktním jídelníčku se vůbec neobjevují – musíme tudíž předpokládat, že polévky a masité pokrmy se běžně zajíždaly chlebem a zapíjely slabým pivem.

Georg Flegel (* 1566 Olomouc – † 1638 Frankfurt nad Mohanem):

Zátíší se slanečkem, chlebem, pórkem, broukem roháčem, pohárem vína a džbánem řečeným Vousáč.

Olejomalba na desce z lipového dřeva, 25 × 38 cm, 1635, Wallraf-Richarts-Museum & Foundation Corboud, Kolín nad Rýnem

foto:
Gabriela Knýblová

Reza Abdollahipour pochází z Íránu. Na fakultě tělesné kultury studuje od září 2013 v doktorském studijním programu v oboru Kinantropologie. Zaměřuje se na efekt instrukcí záměrné pozornosti v procesu učení u dětí s nízkou hladinou motorické koordinace.

"دانشگاه پالاسکی برای من یک انتخاب خوشایند بود"

بعد از چهار سال زندگی در الوموس احساس می‌کنم که این شهر حالا خانه دوم من است. من دوستان زیادی از کشورهای مختلف پیدا کردم. الوموس یک فضای منحصر بفرید برای دانشجویانی دارد که می‌خواهند در یک محیط بین‌المللی رشد پیدا کنند. تعداد زیادی رویدادهای بین‌المللی فرهنگی برای دانشجویان در طول سال وجود دارد که به آنها کمک می‌کند آگاهی خود را افزایش دهند و تجربیاتشان را با هم تقسیم کنند. کشور چک از لحاظ فرهنگی، تاریخ و علم بسیار غنی است. من شهرها و مکانهای تاریخی زیادی را بازدید کردم و اطلاعات بسیاری در رابطه با فرهنگ، هنر، سنتها، و تاریخ زیبای کشور چک بدست آوردم.

همچنین، دانشکده فرهنگ بدنی دانشگاه پالاسکی الوموس برای دوره دکتری من فرصتهای بسیاری را فراهم نمود که شامل کیفیت بالای تحقیق و وسایل آزمایشگاهی جدید و معلمان با دانش بود. کارمندان دانشگاه بسیار مهربان هستند که تمایل دارند در همه زمانها به شما کمک کنند. دانشکده تربیت بدنی دانشگاه پالاسکی الوموس از من حمایت کرد تا از کشورهای آلمان، اسلواکی، لهستان، آمریکا، اسپانیا، و برزیل برای کارهای تحقیقی و شرکت در کنفرانسهای بین‌المللی بازدید کنم. همه این تجربیات به من کمک کرده تا ایده‌های تحقیقی ام را توسعه دهم که می‌تواند برای آینده شغلی من بسیار مفید باشد. من برای انتخابم خوشحالم و از اینکه عضوی از دانشگاه پالاسکی هستم افتخار می‌کنم.

Univerzita Palackého byla šťastná volba

Po čtyřech letech v Olomouci cítím, že se město stalo mým druhým domovem. Nalezl jsem zde mnoho dobrých přátel z různých zemí a světadílů. Olomouc má jedinečnou atmosféru pro studenty, kteří chtějí poznat mezinárodní prostředí. Koná se tady řada mezinárodních kulturních akcí, takže si zahraniční studenti mohou rozšířit poznání a sdílet s ostatními své zkušenosti. Česká republika je bohatá svou kulturou, historií i vědou. Navštívil jsem mnoho měst a historických míst a mohu říci, že máte nádherné umění, tradici i dějiny.

Na fakultě jsem během doktorského studia získal mnoho zkušeností s velmi kvalitním výzkumem, moderními přístroji a erudovanými učiteli. Zaměstnanci univerzity jsou opravdu příjemní a přátelští a vždy ochotni pomoci. Díky podpoře fakulty a univerzity jsem mohl navštívit různé země, jako je Německo, Slovensko, Polsko, USA, Španělsko nebo Brazílii, zúčastnit se tam různých konferencí, a rozvíjet tak svůj výzkum. To vše je velmi užitečné pro mou budoucí kariéru. Jsem rád, že jsem si vybral Univerzitu Palackého a že k ní patřím.

univerzita v síti

www.zurnal.upol.cz

Mají dobrou vůli, dělají něco, co by nemuseli a za co nic nemají. Mají dobrou vůli, dávají příležitost, což by nemuseli, a vlastně z toho nic nemají. Spojuje je sounáležitost s univerzitou, starost o jiné a zájem o svět. Dobrovolníci a absolventi, podporovatelé Nadačního fondu UP. Není podstatné, zda na to, co jedni i druzí dělají, dáme nálepku „společenské odpovědnosti“, „humanity“ nebo „občanské společnosti“. Důležitá nejsou slova, ale skutky. Proto jsme všem těm studentům, zaměstnancům, akademikům i absolventům, kteří mají srdce na správném místě, věnovali část tohoto Žurnálu. Koneckonců závěr roku je časem bilancování, ohlížení se za okamžiky dobrými i těmi, kdy nám to úplně nevyšlo. Je to doba plná předsevzetí, nadějí, víry v to, jak se hned v novém roce změníme. Proto jsme vybrali pár jmen, zaznamenali několik příběhů, vyfotili pár tvář. Jako inspiraci, jako hmatatelný důkaz, že i takovou podobu má naše univerzita, i jako připomínku dobré vůle v nás.

Přeji vám inspirativní rok 2018

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

Univerzita Palackého
v Olomouci

STUDENTSKÉ KARIÉRNÍ
A PORADENSKÉ CENTRUM

PŘIJÍMACÍ POHOVOR
ŽIVOTOPIS Praxe kariéra
assessment CENTRUM
JAZYKY STUDIUM
kariéra TRH PRÁCE
PŘIJÍMACÍ POHOVOR
JAZYKY STUDIUM
assessment CENTRUM PŘIJÍMACÍ JAZYKY
TRH PRÁCE PŘIJÍMACÍ POHOVOR ŽIVOTOPIS
assessment
kariéra TRH PRÁCE kariéra
PŘIJÍMACÍ POHOVOR
ŽIVOTOPIS JAZYKY

- zajistí kariérní poradenství, individuální konzultace, koučink
- pořádá workshopy, semináře, assessment centra, besedy
- zprostředkuje brigády, pracovní pozice a stáže, spolupráci se zaměstnavateli
- umožní setkání se zajímavými osobnostmi z praxe
- připraví na přechod do praxe

Pomůžeme nastartovat kariéru!

kariernicentrum.upol.cz

poradenske.centrum.UP